

ROMAAN

No 14

SISU:

H. Courths-Mahler: Griseldis.
J. Weldenstrauch: Prohwet.
Teffi: Laiskus.
Hans Seefeld: Tantsijanna.
Taki-eddin Haggi: Unistaw armastus.
Karl Ewald: Weste.
Inglise keelest: Peab oskama.
Arkadi Awertshenko: Autobiograafia.
P. Grünfeldt: Eesti männad.
Artur Brausewetter: Mõttekillud.
Otto Höcker: Oma maalapike.

SP
7500

*Kirjastus-osaühisus „Areng”
Tallinn, 1925. IV. aastakäik.*

Hindmõistatus

Nr. 14 (80).

.					x
	.			x	
		.	x		
		x	.		
	x			.	
x					.

Iga rea jaoks tuleb leida sõna, mis vastaks järgmistele tähendustele:

1. Wald Harjumaal;
2. Linn Soomes
3. Wanaaegne jumalakoda;
4. Jõgi Eestis;
5. Kaswab niisketel kohtadel;
6. Linn Wolga ääres.

Kui kõik sõnad õieti leitud on, saame pahemast nurgast ülewalt põiki alla lugedes (märgitud täppidega) tuntud ajakirja nime ja pahemast nurgast alt põiki ülesse lugedes (märgitud ristikestega) mere nimetuse Ida-Europas.

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, Müüriwahe tän 16, kuni 25. augustinis. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaani“ Nr. 18 (84)

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja: 1) 1 anne Ed. Wilde kogutud teostest; 2) O. Luts — Inderlin; 3) Juh. Liiw — Käkimäe nägu;

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 10 (76) on:

ROMAAN ARENG

MÜÜRIWAHE T. 16, K. 33

SIIN.

Õigeid seletusi saatsid:

Tallinnast: R. Esop, Olly E. T. Kaus, Harry L. E. Salum, Al. Tamm, Joh. ja K. Weimann, Dolly Wahlmann.

Tartust: Hedwig Puijat.

Elwast: M. Sommer, O. Ehrmann,

Walgast: Woldemar Tamm.

Kaareperest: Alide Tugi, Aino Tugi, Snisdub.

Loosimised wõitsid: 1) A. H. Tamm-saare — Warjundid, **Alide Tugi**, Kaareperas; 2) Eino Leino Ühepäewa liblikad. — **M. Sommer**, Elwas; 3) Milli Mallikas — Wested I — **Wold Tamm**, Walgas. Wõru tän 50.

„Romaani“ talitus.

Romaani

Ilmub kaks korda kuus.

TELLIMISE HINNAD:		Toimetaja: P. GRÜNFELDT.	KUULUTUSTE HINNAD:	
Aastas (24 nr.nr.)	Mk. 750.—	Wäljaandja: K. o.-ü. „ARENG“.	1/1 lhk. M. 3500.—	1/4 lhk. M. 900.—
1/2 " (12 nr.nr.)	" 400.—	TALITUSE ADDRESS:	1/2 " " 1750.—	1/8 " " 450.—
1/4 " (6 nr.nr.)	" 225.—	Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16	1/3 " " 1200.—	1/16 " " 225.—
1 kuus (2 nr.nr.)	" 80.—	(üks B Laenupanga majas).		
Üksiknumber	" 40.—	Telefon 12-53.		

Tellimisi wõtawad vastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.

Nr. 14 (80)

Juuli 1925

IV aastakäik.

Grifeldis.

Saksa kirjniku H. Courths-Mahler'i romaani.

4

See oli St. Maria asutusdaamidele väga meeleolurikas huwitaw hommikupool. Nad naersid nii palju kui seda muidu terwel aastal ei tehtud, ja leidsid, et heale Konachile selle nalja eest veel tänulik pidi olema. Wõis ometi jälle kord milleski muust rääkida, kui igapäewsest ükskõiksusest.

Kutsjed pandi õrnalt ja naljakates pööretes kofku ning loeti kogumisel üle. Ja kes neid iseäranis koomiliselt kofku oli pannud, sai erilise poolehõlgu osaliseks.

Nii mindi noorele külalisele igapäidi väga heatahtlikude tunnetega vastu. Igauks tundis ennoft natufene nagu tema heategijana, ja see on alati hea tundmus.

Gema Anna kirjutas preili Agnes von Konachile.

„Minu armas preili Agnes von Konach!

Mind rõõmustab see otsekoheselt ja südamlikult, Teile teatada wõida, et meie ühel häälel oleme osustanud Teie soowi täita. Juure lijatuna jaadan Teile Teie preili wendatütre jaoks kõikide ajut-sdaamide kutsjed, minu oma juure arwatud. Teie algupärane mõte leidis üldist heakskiitmist ja me rõõmustame kõik, korda mööda preili Grifeldist enese juures wastu wõtta. Järjekord määratakse täna peale lõunat loofi läbi kindlaks. Sellest saab jälle üks lõbus ajawõlde. Ja dieti peamegi Teid mõne lõbusa tunni eest tänama.

Annan noorele daamile Teie siinolefu ajaks, mis kuni kolme kuuni wõib pikendada, heameelega ühe tühja toa kasutada. Loodetawasti lähed tal selleaja jooksul korda head kohta leida. Meie hoolliseme kõik selle eest, et talle niisugust leida.

Balun, teatage mulle täpne aeg, millal sõidate, et teaksin Teile asutuswankri walfali wastu saata.

Südamlikud terwitused Teile ja Teie preili wendatütrele.

Teie
Gema Anna.“

* * *

Grifeldis von Konach seisis juba peaaegu tühjaks kraamiind elutoas. Mõõblifandjad olid parajasti wilmase tüki wäljatandmisega ametis. Paendum ja sale seisis imekena tütarlaps omas kihtras mustas kleidis tühjas ruumis. Kuni kõõgi- ja magadistoa mööblint oli nüüd kõik juba walfas.

Ka need olid müüdud, pidid aga ära wiidama, kui mõlemad daamid korterist ära lähewad. Grifeldis hingas sügawalt. Tasane wari lendas filmapilguks üle peenejoonelise näo. Ta ätgas käega üle lahkivate kullawärwilitse juuste, mis kahes jämedas patfis ta wäikest pead ümbritsesid. Bruunid filmad särasid

nagu oleks seal kuldjädemeid, süütu ja peenelõigatud suu, mis naeratusel pärliteele jarnanema hambareea paljastas, oli hurmaro oma pehmete joontega. Võrdlemata ilus näojume, mis terwest nooruselt tõendust andis, ja tore proportsionaalne kaju, need olid annid, mis emake loodus waelele preiiti Grisfeldis von Monachile oli läkitanud.

Ta omas muidugi veel rohkem warandusi, wahwa, kartmatu süda, rõõmus meel. lõpmatu eluwärskus ja kadestuswäärt and, alati oma saatusega rahul olla ja ikka heledat päiksekiirt finni püüda, kuigi taewas tihedalt ähwardawate pilwedega on kaetud.

Nõnda ei wõinud Grisfeldist ometi mitte waeleks nimetada.

Ta oli kaksikümme aastat wana ja oli oma noores elus juba tublisti igasuguste murede ja hädadega wõidelnud. Ja nüüd näitas talle saatus iseäranis ähwardawa kaju.

Kuid ta waatas talle wahwalt ja julgelt silma, waatamata selle peale, et tädi Agnes tema pärast mures oli.

„Ara ometi karda minu pärast, mu armas tädike,“ ütles ta temale, kui see suures mures ja kahetsuses ei teadnud mis teha, „ma salwan juba läbi, nagu hii pekkist. Terwe ja tugew olen ma jumal tänatud, töö tegemine teeb mulle nalja, ükskõik misjulgusest liigist see töö ka ei ole. Ja kusaqil ilmas leidub minu jaoks ka kohale. Kes teab, wagt on ka tulewikul minu jaoks tükkine õnne. Ei tohi langetada meeleolu.“

Kirjast, mis ta tädi asutuse juhatajale oli kirjutanud, polnud Grisfeldisel aimugi. Ta poleks seda lubanud et tädi Agnes tema jaoks wäljawõtet palub teha.

Wahpeal oli wastus ema Annalt Agnes von Monachi kätte jõudnud. Salajasest ärritusest wäriset es läks ta magabistuppa ja enne luges kirja läbi. Kuit ta oleks eitawa wastuse saanud, siis poleks Grisfeldis sellest midagi teada saanud. Wahpeal saatis Grisfeldis wõõblifandjad ära ja läks oma wäikestele kööki.

Eiis pööris ta oma lihtsa musta kleidi warrutab üles.

„Nii, nüüd walmistame toreda lõunaköögi. Esimeseks kartulisupp; teiseks: soustiworwkitehed kartuli salatiga; kolmandaks: munakoogid — nimelt sellepärast, et wõid küpsutamiseks wähe. Runa — rohkem kui kolm rooga pole isegi president von Sarnowil ärilpäewiti. Ja Sarnowid on mitmekordsed miljonärid, mida mina aga enese kohta öelda ei wõi.“

Nende mõtetega asus Grisfeldis omale tööle, mis tal lätse wabalt ja kindlalt edenes.

Kui ta paremas tööhoos oli astus tädi Agnes kööki. Tal olid päris nutetud silmad.

Grisfeldis waatas talle hirmunult otsa.

„Tädifene — armas tädifene — mis sul siis on? Mis sa nutad?“

Tädi Agnes, wäike, kõhu ja wähe küürakas isik, kelles aga sellegipärast oma pienejoonelise näoga midagi fuurtlugust, edustawat oli, püüdis oma pisaraid alla neelata.

„Ara ainult ehmata, Selbis, need on ainult rõõmupisarad.“

Grisfeldis haarab teda oma kätse.

„Rõõmupisarad? Ah — neid soowin ma sulle südamest, mu waene, wäike tädike. Teisi oled sa juba küllalt nutnud mu armsa wana isa pärast, ja murepärast minu üle. Kas wõin ma siis teada, mis lutsus sul need rõõmupisarad wälja?“

Tädi Agnes jaatas peaga ja silmad särasid.

„Jah, sa pead nüüd teadma, Mõtle, ma kirjutasin nimelt meie asutuse juhatajale. Täna sain wastuse. Ja mis on selles — waata — ma imestasin, et nii paks ja raske oli. Seal sees on kaksikümme üheksa kütjet, kõigilt asutusdaamidelt ja proua juhatajalt.“

„Kutsed?“

„Ja muidugi, Selbis, sinule kutsed St. Mariaasse. Iga asutusdaam kutsub sind kolmeks päewaks enesele külla ja proua juhataja neljaksteikkümneks päewaks. Kolm kuud on sul nüüd õigus minu juures St. Mariaas wiibida. Kas wõle see tore?“

Grisfeldis segas järelmõtlemalt kartuli supis. Wäike ohtamine lendas üle ta huulte. Ta waatas oma tädile terawalt ja nurwalt otsa.

„See on ju wäga — wäga ilus, tädi Agnes. Aga — kuidas tulid siis daamid selle kummalise idee peale, mind külla kutsuda? Ma ei tunne ju kedagi neist.“

Tädi Agnes tegi süüdlase näo. Aga ta wõttis ennast jällegi hoolfalk koki ja sundis oma näole süütu ilme.

„Ah, tead sa, Selbis, nii aitame me üks-teist ikka wastastikkui, kui me mõnikord pikemaajalist küllalist tahame wastu wõtta. Ma teatafin neile, et soowitsin sind kauemaks ajaks enese juure ja sellele järgnesid otsukohe need kutsed. Selles pole midagi iseäralist.“

„O, hea tädi Agnes, kui libedalt läks see püha wale üle su harilikult nii õiglase suu, ainult selleks, et oma wennatütre uhtet meelt mitte kurwastada.“

Grisfeldis oli selle juures ikka hoollega teetmisega ametis.

„Ah nii, see on teie juures nõnda tarmitusel? Ja ma leian selle wäga kena olewat, et

te kõik nii ühel meelel olete. Grete Schönburgi tädt on ka ühes wanapreilide asutuses, aga seal on nende eneste wahel ikka tüli ja riid."

Tädi Agnes hingas rõõmsalt, sest oli juba ümber kari purjetatud.

"Ei, meie juures pole see jumal tänatud mitte nii. Muidugi lülitseme ka meie mõnikord mõne wäiteje asja pärast. Aga muidu hoiame, endid truult kokku. Nüüd rõõmustan ma wäga et waba olen murest su lähema tulewiku pärast."

Grifeldis naeratas.

Wäite tädikene — et sulle wael muret teen! Küllap sul enesegi pärast juba küllalt tegemist on. Tähendab, asutusdaamid kutsuwad mind tõesti külla?"

"Jah, loe ainult kui tujurikkalt ja armuliseft kõik kutsed on kogutud! Olen neile nii tänuilic."

Grifeldis luges mõnda kutset ja naeris. See oli armas, lubne naer, mis tuleb soojast, heast südamest

"Armsad, head asutusdaamikese! Soode-tawasti saan seda neile kord ära tasuda. Mõnesugusel wiisil tahan neile asutuses hea meelega kasulik olla. Tead sa, ma teen nende daamide kleidid ja kübarad uuemate moodide järele ümber, nõnda et nad wälja näewad, nagu moelehest wälja lõigatud; wõi teen neile muud head. Ja kui ma loodetawasti õige pea koha leiad, siis ostan oma esimese palga eest igale karbikese kompwekte wõi midagi sarnast. Ühe sõnaga — head — nüüd sööme lõunat — just niisamuti nagu Sarnowite juures — kolm rooga. Kasin selleks juba kõõgitanud. Eturu-mis wõiksimel äärmisel juhusel põrandal süüa ja ma ei usu et seda wõime nagu muhameed-lased, kes istuwad jalad eneste alla koondatud.

Nüüd naera ainult, tädikene. See ei sega meie leina isa pärast. Tema ei paneks seda pahaks, kuigi ta naermise päris ära oli unustanud. Nii — istu nüüd siia. Toon esimese toldu lauale."

Tädi Agnes hoidis Grifeldise pead oma kätes.

"Sa kullane, wahwa wäikene pois! Kuidas wõiad seda kõike nii nurisemata ja ostad igal ajal ta paremat külge ära kasutada. Jumal hoidku alal su rõõmsat meelt. Mu asutus-õed ei aimagi misuguse heleda päikesepaiste nad oma poole asutusse on kutsunud. Pean imestama su üle. Üks teine sinu asemel oleks nutnud ja ahastanud ja poleks omas mures midagi osanud peale hakata. Sa surud hambad kokku — ning murrad läbi. Mitte fordbagi

omas walus isa pärast ei anna sa olla. Ja ma tean, see on sul suur ja sügaw."

Grifeldis surus huuled kõwasti kokku, ühets filmapilguks kattis kurblik loor ta päikesesilmi. Aga pea oli ta ennast jälle kogunud.

"Olen seda isale kindlasti lubanud, et ma teda kunagi järele ei nuta. Esmeses walus said sellegipärast wisarad minust wõitu. Aga nüüd tahan oma sõna pidada. Waata, isa oli mulle rohkem üks suur laps, kui isa — mu murelaps. Ah, mis oli ta mõnikord tufane ja maru, kui sattus ahastusse oma ebadiiglaste teenistusest wabanemise pärast. Siis wajas ta palju päikesepaistet ja ma pidin ennast tubli-õit kokku wõtma, et ta waest elu ümbritsewa lepitawa helgiga. Nii armsaks on mulle selle juures saanud mu mured, et nad mul tulewikus puuduma saawad. Aga isale soowin ma südamest rahu.

Ta on palju, wäga palju kannatanud ja mulle on see ennem kroost, kui walu, et teda nüüd kõigist waludest ja muredest wabana tean. Sellegipärast pole mul ka raske oma lubamist täita. Olen ennast kord korralikult wälja nutnud, kui mu armas wana isa oma wäsinud filmad sules. Aga siis ütlesin ma talle, enne kui nad kirstu kinni panid, taw sõnaga: Nüüd jään ma wahwaks, nagu sina seda soowisid, mu armas isa, ja sina maga rahulikult. Siis tegi ta nii päris rahuliku näo, nagu ma seda elus tema juures kunagi polnud näinud. Ja seda ei taha ma kunagi unustada. Tead sa, tädikene, just isa lõpumatute tujude ja mõrususte juures nägin nii selgesti, kui wäga wajab inimene oma osa päikesepaistest. Et aga teised inimesed mulle seda päikesepaistest ei anna, siis olen enesle mahutanud nende päikesekirte tehase. Ja selle hoiad ma hoolega tegemuses. Siis ei tohi mul midagi puududa. Nii, ja nüüd söö, tädikene. Kas sa ei leia et kartulisupp wäga hästi wõib maitseada?"

Tädi Agnes tõstis naeratades suppi.

"Hm! Haruldaselt. Sa teedad ülbse eeskujulikult, seda olen juba tihti märganud."

Grifeldis naeris.

"Jah — kahju, et ma mitte kõõgitudrutuna ei wõi teenida. Siis saaksin suure palga ja austuswäärilise ümberkäimise."

"Milline idee, laps!"

"O, ega see nii halb polegi. Kahju et seda üks preili von Nonach mitte teostada ei wõi. Sarnowite majas on kõõgitudruk päris wõimumehe lohal. Kui tal paha taju on, siis wäriseb kogu maja."

Tädi Agnes pidi naerma.

"Sinu ees ei wäriseks aga keegi, sest et sa jumal tänatud, kunagi pahaks tujus ei ole?"

„O, kui kõõgitudruk, mõtaksin selle juba enesele. Tahaksin küll teada, mis proua von Sarnow ütles, kui temalt küsitsin, kas ta mind mitte kunagi kõõgitudrukuts ei tahaks võtta.“

„Ta peaks seia muidugi naljaks. Aga ütle mulle, Selbis, kas poleks sa Sarnowite juures mõnda teist kohta mõinud leida? Nõmad on ju sinu vastu väga heatahtlikud ja rihaste inimeste juures ei tähenda see midagi.“

Griselbis rapulas energiliselt pead.

„Ei tädikene, see pole minule midagi. Tilly von Sarnow oli ju lohe sel päeval peale isa surma siin ja palus mind südamest oma wane-mate ja õe nimel; ma võida nende juure tulla ja sinna jääda niikaua, kui mul tahtmist on. Aga ma ei tahtnud.“

„Aga, iseenesest oleksid sa seda rahulikult vastu mõinud võtta. Nad on sulle ju nii palju tänu mõlgu, sest sa pääsksid ju wäikese Ruth von Sarnow'i uppumissurmast. Oma elu panid sa lapse eest kaalule.“

„Aga tädikene — pidiin siis mina, üks parematest ujujatest, rahulikult seal juures seisma, kui üks laps, mu parema sõbranna õde, uppumisel oli?“

„Ei, sellega poleksid sa muidugi mitte walmis saanud. Aga tõsiasi on ometi, et sa Ruth von Sarnow'i ainult oma elu hädaohtu witeks mõisid päästa.“

„Seda küll. Ruth aeles enne, kui pöörane ümber ja haaras nii kõwasti mu ümber kinni, et oleksime pea mõlemad uppunud. Ta on ju oma kaheteistkümnene aasta jaoks väga tugew laps. Aga sain teda siiski enesest wabastada ju õnnelikult kaldale tuua. Tilly omas rõõmus ei teadnud, mis mulle pidi tegema, kui talle õe süle wiisin. Ja ta ema oleks mulle kõige parema meeslega ausamba püstitanud. Olin rõõmus, kui nende juurest põgeneda mõisin. Nad on mind ka tublisti oma tänulikkusega piinanud, kogu Sarnowite perekond, ja kui Ruth mind näeb, siis rippub ta mu taelas ja laulab mulle kiitushümne. Ja kui siis enesele selgeks pead tegema, et see sünnib ainult, kui sa üht lihtsat inimkohut oled täitnud, siis on nagu ebamugaw tunne. Tilly piinab mind weel nüüd alati, ma pidada talle üht õige suurt soowi ehitama, mida ia mulle täita mõiks, ja ta ema teeb sedasama, nii sageasti, kui mind näeb. Nii pakkusid nad mulle ka lohe peale isa surma kodu oma majas. Aga näed sa tädikene, mitte miski hinna eest ei oleks ma seda vastu wõtnud. See ju paistaks nagu tahaksin ma maksu selle eest, et Ruthi weest wälja tõin. Ei — selle peale ei maksa mõelda. Oma uh-

kus on Konachitel ikka, kuiqi neil enam midagi muud pole järele jäänud.“

Tädi Agnese silmad läikisid.

Peau sulle õiguse andma, Selbis, kuiqi kahju on, et sa seda mitte vastu ei saa võtta.

Nüüd lõpetasid mõlemad daamid lõunasöögi ja rääkisid weel lähema tulewiku üle. Tädi Agnes pidi daamide asutuse juhatajale teatama, et nad mõlemad laupäeval pärast lõunat sinna sõidawad.

Peale lõunat tegi Griseldis mõned jumalagajätmiswiisid. Ra duekohtu presidendi von Sarnow'i majas läis ta; teda wõeti seal väga südamliselt vastu. Rahetsusega kuulas Tilly von Sarnow, et Griseldis juba lähemal päewil õra tahtis sõita. Tilly oli piltitlus, elaw olemus ja hoidis väga Griseldist.

„Sa pead mulle hoolega kirjutama, Selbis, kuidas sul läheb ja mis ette wõtab. Ja kui sa enam asutuse ei taha jääda, siis tule meie juure. Mina igatahes lähen emaga mõneks ajaks Gardajärwele, aga isa ja Ruth jääwad koju ja rõõmustawad alati, kui sa tuleb.“

Seda kinnitati Griseldisele ka teiste perekonnaliigete poolt. Proua von Sarnow palus teda isegi enese ja Tillyga Gardajärwele kaasa sõita. Aga Griseldis lükkas selle südamest tänades tagasi ja lahkus. Tä lubas Tilly'le kirjutada ja talle alati teateid saata oma saatusest. Ja proua von Sarnowile pidi ta lubama, et ta ikka tema poole pöörab, kui ta nõu ja abi wajab.

„Ja ära unusta Griseldis, sa oled mulle weel ühe soowi mõlgu!“ hüüdis talle Tilly weel minnes järele.

Griseldis naeris.

„Selle peale pead sa küll weel kaua ootama, Tilly, olen absoluutselt soowideta,“ wastas ta.

Griseldisel ja tädi Agnesel olid nüüd weel kaks päewa reisi vastu walmistamisteks. Nad ei tulnud enam õieti mõistusele. Laupäewa õhtul wiidi wilmane mööbel ära. Ühe suure kohwri pesu ja riietega andis Griseldis algul hoiule. Oma ülejäänud asjad wõttis ta enesega ühes St. Mariaasse.

Kui mõlemad daamid lõunaajal jaama jõudsid, terwitasid neid seal Tilly ja Ruth von Sarnow. Delfed olid killi ja suured kompwektkarbid kaasa toonud ja jätsid Griseldisega weel kord südamliselt jumalaga.

* * *

Kolmetunnilise sõidu järele jõudsid mõlemad daamid jaama, mis asutusele kõige lähemal See oli ainult wäike walfal, jaamahoonne

oma punase telliskivi katusega ei jätnud kõige sõbralikumat muljet. Selle eest seisis aga tore maastik. Griseldise imestawa pilgu ees.

Düüringi melsam^{ed} oma talwises ülikonnas. Ta oleks waljusti wõinud hõijata.

Jaamahoone kõrwal seisis aumäärt, wanadusest wähe hallits muutunud asutuse tõlk. Ette olid rakendatud faks kõhna setukat, putis istus narmendama läinud harilikult musta, nüüd aga kollaka kraega mantlis Kristjan, asutuse faktotum, selle mitte wäga armastatud isiku peale olid koondatud wäga mitmekestised ametid. Ta oli kutsar, aednik ja wärawamaht korraga ja iseeralistel pidulikududel kordabel pidi ta ka teenrit ehitama omas wäga korralikult hoitud wanas liwrees, millele ta ise oma wanalt sõjamäe mundrilt arutatud paelad peale oli õmmelnud. Selle liwree juure kuulufid ta hiiglasuured walged kindad, mille kohta ema Anna naeratades tähendas, et nad juured küllalt olla selleks, et afnatarbinat aset täita, kui ta neid pesnub ja afna kohale kuitwama oli riputanud. Muu seas oli Kristjan ainuke meesolemus, kes asutuses elas, kuigi muidugi ainult aiawärawa kõrwal wäikeses wärawawahi majakeses. Oli ka emakese looduse poolt küllalt selle eest hoolitsetud, et Kristjan asutusdaamide südamelele hädaohilikus ei wõinud saada; ta oli oma põsearmide, oma hamkaantude ja kummaliiselt kullakaspinase ninaga tõesti südantwärskendawas inetuses.

Uhes rahus istus ta omal pufil. Täna oli ta ainult kutsar ja oli teadmises, et need mõlemad kõrge wäärtuslised asutuse setukad olid temale usaldatud. Poletks keegi teda sellelt kohalt ära saanud meelitada. Ja omas alati würrilikus nahtkasufas poleks ta misti hinna eest daamide pakke kohale toonud. Selleks oli neil pakifandja, kes ka juba pakid ära oli toonud.

Mõlemad preilid von Ronachid liginesid Kristjanile ja asutuskutjarile kohase auartusega. Tädi Agnes oli Griseldisele juba enne üldise wantri ja kutsari kirjelduse annud, nii et ta selleks juba ette oli walmistatud.

"Tere, Kristjan," ütles tädi Agnes sõbralikult.

Kristjaniga olid kõik asutusdaamid hääljalul, sest teda oli waja igasuguste asjade juure, kus naise jõud wälke. Ja Kristjan teadis seda. Sellepärast püüdis ta omal wäärtusel ja ei andnud kunagi enuast ära.

"Tere ka, armuline preili."

"See on minu wennaütär, Kristjan."

Kristjan waatas kõrwal Griseldise poole, ja selle noor, naerataw nägu nõibus ka tema suu ümber sõbraliku naeratuse.

"Seda ma mõtlesin, armuline preili. Mii-fugust noort pole meil kaua asutuses olnud. Aga nüüd istuge peale, ma ootan juba tubliasti weerand tundi siin külma käes. Mu setukad on muidugi samuti juurilaks läinud nagu minagi," sõnas ta pool sõbralikult, pool etteheitwalt.

"Ma muretsen selle eest, Kristjan, et teie kõõgitudrukult ühe sooja kärke saate, kui koju jõuame."

Kristjani nägu muutus natuke sõbralikumaks ja lahkemaks.

"Nüüd, armuline preili! Aga palun, mitte ära unustada. Ma parem tuletan teile weel kord meeles, kui asutuse läwel maha tulete."

"Seda pole tarwis, Kristjan, mina mõtlen juba selle peale ja tuletan tädi meele," ütles Griseldis, hoolega oma tõsibust alal hoides.

Kristjan saatis talle sõbraliku pilgu.

"Õm! Parema on parema. Ma tuletan seda weel kord meeles. Nüüd peale istuda, mu daamid. Setukad wajaamad liikumisi."

Pakifandja oli wahpeal kohwrid peale laadunud ja daamid istufid kohjadele. Griseldis hõiskas jälle waljusti kui ta oma asemel istus. Ta oli nii sügawale wanadusest koredate muutumunud polstriksse wajuunud ja juba kartma hakanud et läbi kukub.

"Oh ja mu heldus," sõnas ta naerdes ja wajuus nüüd wähe ettewaatlikumalt jälle tagasi, "see on ju üks hurmaw sõiduriist, tädi-kene. Kuninged, kuidas webrud kriisuwad? Umbes nii kujutan ma enesele Noa laewa ette. Siin piiramatu suures asutuswantris oleks küll kõigele ruumi jätkunud, mis Noa weepuutuse eest tahtis päästa."

"Ja muusikaalne on ta ka, webrud annawad, ilusamat kontserti."

Tädi Agnes pidi naerma.

"Ära tee oma nalja säärase pühade asjadega kui meie asutuswanter seda on, Seldis."

Noor daam kummardus ette poole ja waatas tädile särawate silmadega otsa.

"Nalja? Ah ei, tädi-kene, see pole tõesti mitte nali, ma olen päris ausalt hurminud. Mii armas ja sõbralik on see kõik, isegi Kristjan juure arwatud! Olen kindel, selle kareda foore all peitub õilne tuum."

Tädi Agnes lehitas naeratades õlgu.

"Mii kindlasti ei tahaks ma Kristjani ülewmeelsuse eest wanduda. Seda pead sa juba ühe klaast wiina, tubakapikise, ehk mõne figariga jalule aitama. Nad ei tarwitse aga sugugi wäga head olla, need figarid. Aga siis on ta ka suurepärane — see ülewmeelsus."

"Seda tahan ma aru saada tädi-kene, õil-seid tundeid peab inimeses iguuguste abi-

nõudega püüdma äratada. Aga nüüd waata ainult kaugusse — võid ja mõelda midagi ilusamat, kui see lumitanud maastik? Tüüringi mets talveülikommas — selles võib poetiliseks minna. Ma mõtlen sellest teesin ma ilusa luuletuse. Jumal — ja seal ülwel mäetšas lofs — kui ime — imeilus! Mis lofs see on, tädifene?"

Ka tädi Agnes waatas šarawall filmil üles mäele.

„Seda mõtlesin ma ka, et sind see waade hurmab.“

See on tingimata üks ilusamaist fogu Thüringi maal. Wartburg on see, Selbis, mis siin ju ees seisab.“

Noor daam jäi päris waifeks. Ürdalt ja unistades waatas ta üles Wartburgi poole ja ta filmis wõis jälle kuldseid päikesel helke näha.

„Küll on maailm ilus, tädi Agnes,“ ütles ta wiimaks tša ja hellalt. „Sinna üles tahaksin ma küll kord ronida. Kas asutuselt saab sinna wälja rännata? Kui pikk on tee sinna?“

„Publisti kolm tundi, laps. Ja nüüd talwel lumiseid teid mööda on sul wõimata üles Wartburgi jõuda.“

„Kas raudteel ei saa sinna lähemale jõita?“

„D ja, kuni Eisenachini. Aga ka sealt on talwine tee wäga raske. Suwel on ta jumalik. Meie teeme iga aasta Ishawõtte ajal asutuselt ühise wäljajõidu Wartburgi. Selleks on meil üks niintimetatud trahwikasja. Kes milleski ehtib, nagu näiteks hiljaks jääb lauda tulema eht midagi sarnast, see peab ühe trahwikrosifese kasjasse maksma. Ja selle kasja sifu tarwitakse ära wäljajõitudeks Wartburgi.“

„Ema Anna, kellel omal warandust on, aitab siis ikka wabatahtliku annetusega järele, et paremini wälja tuleks.“

Nii sõidame me siis raudteel Eisenachi.

Kes sealt jalgfi mäest üles ei saa minna, ratjub eeskil.“

Griseldis naeris rõõmsalt.

„Seal tahaksin ma juures olla, tädifene! Auwäärilised asutusedaamikesed eekli seljas — tahju, et ma seda mitte üle ei saa elada.“

Seda ei õelund Griseldis sugugi pilkawa tooniga, wald südamest rõõmustades hiilgawa humooriga.

Kulus ligi tund aega ära, kuni asutuseni jõuti. Kui wanter peatas ja daamid wälja astusid, ilmused paljudele atendele uudishimulised ja ootawad näod. Kristjan oli rutem pukilt maas, kui seda temale ta au lubas. Ta waatas mõlemale daamile ootawalt otša.

„Tädifene, ära unusta napsu — ja tead, ülwelmeelsuse pärast,“ ütles Griseldis naeratades.

Kristjan nikutas nõusolewalt pead.

Tädi Agnes hõikas kõõti mis keldriforraal asus:

„Litne — üks kõwa kárafas Kristjanile, ta on päris ära külmetanud!“

Rõõgitüdruk kummardas.

„Arwasin juba, armulike preili. Seda ei lase Kristjan juba mööda minna.“

Daamid läksid edasi. Griseldis waatas suurte filmadega hurmawalt wanas kloostriš ringi. Kitsast eestjõast läbi minnes, jõudsid nad ühte ruumikasse saali. Siin kohtas neid ema Anna oma sõbralil-hatahtliku auwäärilikkusega ja termitas neid šudamlikult. Griseldis kaotas esimesel filmapilgul oma šudame sellele ilusale wanale daamile. Ta kummardus talle ulatatud käekõhale ja šuudles seda.

Meeldiwilt waatas ema Anna ilusasse tütarlapsel näiku, otse šarawateksse päikesefilmadesse. Ja ta rõõmustas armša, noore majafeltšilise üle.

„See mõjub hästi meile wanadele naistele kui šäärane noor weri meie keskel wiibib,“ lausus ta naeratades.

Tädi Agnes tõstis käe ja waatas ehmatanult trept poole.

„Armas, austatud ema Anna, kui preili von Hagedorn ja paruness Ristau kuulwad, et neid wanadeks naisteks peetakse,“ ütles ta, kelmilt ehmatust kujutades.

„Ema Anna naeratas.“

„Noh, need mõlemad daamid wõin ma ju wälja arwata — ning kõik teised ka, kes endid wanadeks naisteks weel liiga noored tunnewad. Aga te'e ja mina, mu armas Konach, loeme ennast ometi wabatahtlikult wanade naiste hulka.“

Tädi Agnes naeris tša. Tal oli teataw meel humoori nagu ta wennatütreigi. „Šáda pärast, mitte omal sunnil, ema Anna.“

See naeris šudamlikult

„See on tõesti kohane ifitaat. Aga nüüd ei taha ma teid siin enam kauem kinni pidada. Teie wiite ju preili Griseldise ise tema tupp, armas Konach. Lasin selle tema jaoks walmiss seada, mis otse teie oma wastas seisab. Kui teie reisitolmu maha olete raputanud, on wist juba teeaeg. Te wõite siis oma wennatütar kõhe kõikidele daamidele esitella. Nii siis nägemiseni, preili Griseldis, ma tohin ju teid nii kutsuda?“

„See on mulle auks, proua domina.“

„Ei — ema Anna, kui tohin paluda. Seda tahan ka teile olla.“

Grifeldis suudles veel kord tema käit.

„Ma tänan hea lubamise eest, ema Anna.“

See kumardas Grifeldisele sõbralikult.

„Milline hurmaw olemus. Tal ei saa wist kerge olla laias ilmas. Waesele tüdrukule on fenadus ülimaks kingiks,“ mõttes ta lahkudes.

Kui Grifeldis oma tädiga üksi oli, surus ta selle käe kõwasti enese wastu.

„Sina tädikene — see on fullane, wana daam, teie ema Anna. Imestamiswäärt näeb ta wälja oma walge juukse ja suure asutusristiga mustal siidkleidil. Olen rõõmus et mõnda aega siin asutuses woin weeta. Milline ihus, wana ehitus see on! Nüüd tean ma ka kord, kuidas näeb wälja wanade kloostri müüride toga. Kui kaua on mungad St. Mariaas elanud?“

„Kuni 1806, siis lõpetati klooster ära. Sest ajast saadik sai ta daamide asutuseks.“

„Kui huiwaw see kõik mulle on, tädikene.“

„Ah, laps, sul hakkab siin warsti igaw. Elu meie asutuses on wäga ühetooniline.“

Grifeldis raputas pead.

„Mulle ei lähe ta kindlasti mitte ühetooniliseks. Ja igawaks mul ka tõesti ei saa minna.“

Wähepeal olid daamid oma tubade ette jõudnud. Kristjan, kes ennast kasutast oli wabas-
tanud, tõi pakid üles. Naps oli ta heasse tuiju pannud ja ta ülewmeelsuse jalule aidand. Grifeldis leidis oma toakese lumivalgete rõdukardinatega akende ees otse hurmawa.

Tund hiljem oli Grifeldis kõlvidele asutusdaamidele ette seatud, ja tal oli jälle ülew rõõm wanadest daamidest, kellest oli nii mõnigi kõnekäänd originaalsuse kohta.

Ta ütles kõigile oma südamlikku ja otsekohest tänu lahetete kulfete eest.

Ja Grifeldise päikesepaisteline olet, ta ilus wäljaastumine ja ta armas tagasihoidlikkus mõitis igal liinil. Asutusdaamid olid kõik ilma wäljajõtteta temast waimustuses.

Grifeldis tõi tõesti heledamat päikest wai-
sesse halli maija. Oli nagu liigutaks ennast wanades prellites waike mälestus nende noorsest, kus nad weel täitel purjel elu salajasel ootusel elusse wälja olid tüürinud.

Ja see noor tüdruk aratas neis teadmise, et nad lõppude lõpuks siin asutuses toredat kadestuswäärt elu elasid, mida nad siiani sugugi polnud märganud.

Siin oli esiteks huiwaw wana ehitus ise, milles nad kõik waike kodu olid leidnud. Grifeldis oli ta warsti keldrist pööninguni läbi käinud ja leidis iga päewaga uusi iludusi, mille peale ta asutusdaamide tähelpanu juhtis.

Nii õppisid need oma kodu tema läbi olet tundma.

Siis tehti neile noore daami poolt arusaadawaks, millist ilusat waadet nad iga päew oma akendest mõiwad nautida. „Selle eest maksaks mõni palju raha,“ ütles ta. Ja nii sai asutusdaamid ilus wäljawaade wäärtuslikuks.

Siis see hea toitmine asutuses! Hommitu-
einekst alates, kus rohkesti märsket wõid ja oma kuldkollast mett hea saiaga, kuni ülihea õhtusöögini oli kõik headuse ja rohuse poolest eestujulik.

Ja selle üle tulid daamid ainult Grifeldise kadu teadmisele.

Ihus wana ristitee, millel ta wihmase ilmaga wabas õhus wõis jalutada, juur, wana puudega kaswanud aed, mis suwel nagu paradis wõis olla, wäärtuslik närverahustaw waius, osoonirikas hea õhk ja mugaw ning kodune kooselamine hea ema Anna õrna wailtsuskepi all, need olid kõik asjad, mis nüüd Grifeldis wanadele daamidele, kui kadestuswäärilised warandused pidi awama.

Ja kõik need asutusdaamid, kes suuremalt osalt oma rahuarwupaika rahulolemata ehk alandliku pilguga olid waabelnud, ja kes enesele wäga kaastundmuswäärsetena ette tulid, tegid nüüd imestuses silmad lahti, kui Grifeldis neile ütles kui õnnelikud ja kadestuswäärt nad ennast peafsid tundma.

Selles walgustuses nägid nad ka tõesti ära, et tal õigus oli. Nad heitsid oma alandlikud jooned nägudelt kõrwale ja tegid üsna rõõmsad näod. Siis muretses Grifeldis ka igasuguste meelelahutuste ja tegewuste eest. Ta õpetas daamidele lõbusaid mängu, ja tänu tema abi ja juhatusetele, said ta kõik tuuletasjad ema Anna poolt lahkesti käima pandud õmblusruumis uuendatud ja wärskendatud. Ka seadis ta wanadele daamidele ilusad uued käsitööd sisse, milleks wäga odaw materjal läks. Ja õhtul luges ta ette, ehk andis kontserti, kus ta klaveril laule ja tükke ette kandis.

Lühidalt: Grifeldis sai kogu asutuse õnnistuseks, ja neis halles müüres poldud kunagi nii rõõmsad oibud. Hele soe päike oli sissetunginud ja ta kuldne sära tungis kõigisse walgustawalt.

Emma Anna waatas imestades, milline õnnistusjõud sellest noorest tüdrukust kogu ta waike karja peale wälja woolas. Ta ei märganud seda aga sugugi enese juures, sest oli ju sellest saadik, kui Treuenfelsi loosis oli hirmus draama, tal mitmed ärritused, ja mure trahw Harro olukorra pärast rõhus ta südant.

Et ta aga seda koormat omal hingel mitte üksi ei võinud kanda, et ta ennaft wälja pidi rääkima ühele tundelisele inimhingele, rääkis ta Grisfeldis von Ronachile kõigest omaft mureft.

See weetis sagebasti mõne jutuaJamistunkefe ema Anna juures, ehk läis temaga koos jalutama. Ja neil tundidel tulid mõlemad daamid üksteisele väga lähedale. Nad tundsid oma hingefugulust ja üksteisele täieliku arusaamist pakkuda. Mida ema Anna ühegi asutusdaamiga rääkida ei võinud, seda usaldas ta Grisfeldisele. Ja nii õppis noor daam ema Anna teadete läbi kõiki inimesi tundma, kes Treuenfelsis elasid ja olid elanud.

Ka nende inimeste päewapilt näitas ta Grisfeldisele. Ja see nägi pildil krahw Harro Treuenfelsi, tema ilusat abitaasat, tema wäikeft tütrekest ja krahwi ema. Minult komtefs Beateft polnud ema Anna ühtki pilti, ja sellest rääkis wana daam ka ainult mõõdamimes.

Krahwt pilt oli sellest ajast, kui ta weel peigmees oli. Ta filmades oli weel rõõmus, hell üleemeelikus, mis talle tol ajal weel omane olanud. Ja need waatafid selgelt ja wabalt, nagu ühe hea inimese filmad.

Grisfeldis tungis tihti oma pilkudega krahwi silmetesse näojoontesse, kui ema Anna talle ta iseloomu kirjeldas ja mõned loofesed jutustas, mis ta suurt südameheadust ja ta kindlat õiglust ning ausust illustreerisid. Ja noore tütarlapse süda kõneles nii raskest süüteoos süüdistatud mehe poolt.

Ei, see ei võinud mõrtsufas olla. Ja kuulatas hoolega ema Anna sõnu ja wõttis südames krahw Harro saatuseft olla. Suure põnewusega nagu wana daamgi, jälgis ta asjade täiku ja luges põlemas ärewuses igat sõna, mis ajalehes asja kohta oli.

Wahapeal oli suurem osa neift saajast päewast, mis Grisfeldis asutuses tohtis olla, mõõdunud. Ja asutusdaamid waatasid nende päewade lõpule suurema murega wastu, kui Grisfeldis ise.

Kohta polnud Grisfeldis oma hoolsa otsimise peale ometi mitte leidnud. Oli küll üks ja teine pakkumine saadetud ja ta oleks tingimata emese parema wastu wõtnud, aga asutusdaamid protesteerisid iga kord. Ei — Grisfeldis peab ainult ühe väga hea koha wastu wõtma, mis ka mõnesugufe kindlustuse patub, et laps oleks teades kätēs. Kõigeparema mehega poleks teda ülbse ära lastud; peeti õhtuseid läbirääkimisi, et talle St. Mariaase jäämist võimaldada. Nad hoolitsesid kõig nagu tead emad Grisfeldise eest. Ja nad olid juba

otfustanud, ema Annalt küsida kas nad Grisfeldist weel kord kōk kordamööda külla ei wõiks paluda. Aga Grisfeldis protesteeris selle wastu.

„Ei, mu armsad, austatud daamid, see ei lähe. Mind hellitatakse film asutuses nii ära, et ma lihtsalt kõlbmatufs muulun wõitlusele oma olemasolu eest. Nii hea pole mul elus kunagi olnud, kui siin. Ja hästi ning lühidalt — ma wotan emese koha, mis mulle pakutakse ilma waatamata wastu. Kui ma sellel kohal siis wälja ei jõua kannatada — inimeste sõjate hulka mind ju loodetawasti ei saadeta — siis kirjutan hädakirja omale kolmekümnele kasuemale ja kerjan üht uut lullakutset. Seda luban kindlasti. Aga enne pean omi tiibu liigutama et kaugele lendu proowida. Rõõmsameele ja heatahtmisega saan juba natufene edasi!

Nii kõneles Grisfeldis ja tal oli jälle tege- mist oma asutus-daamileste troostimise ja lõ- bustamisega.

Nõnda olid lood St. Maria asutuses tol päewal, kui krahw Harro tõenduste puudusel oli wabastatud.

Ema Anna oli enesest wäjas. Ta teadis, misuguseid muresid ja wärusid see tingitud wabakslastmine pärast krahw Harrole tõi, ja oli troostitu, et teda mitte aidata ei wõinud. Nii kindlasti ja julgelt oli ta tema wabaks- mõistmisesse uskunud, kuna ta ka praegu tingimata ta süütuses weendunud oli ja kuna ta uskus, et ka tema kohtunikud seda on. Ta nuttis südantõhestawalt ja Grisfeldis pidi teda troostima.

Nagu ema Anna, nii oli ka Grisfeldis weendunud krahw Harro süütuses. Temale patstis, nagu tunnes ta teda väga hästi ja ta noor süda hoidis energiliselt tema poole. Ta oleks teda aidata ja lohutada wõinud, kui tal ainult õigust oleks olnud selleks. Ja ta oli rõõmus kui ema Anna waldas oma kawatuse otsekohe krahw Harro'e Treuenfelsist kirjutada ja teda troostida.

Kust tuli talle see kindel usk krahw Harro süütusesse, ei teadnud Grisfeldis isegi. Ta pidi palju, väga palju selle temale ometi päris mõõra mehe peale mõtlema. Waimus nägi ta, kuidas rõõmus, wallatu sära ta silmis oli kus- tunud, ja kuidas oli ühe pea paendunud. Säärased elamused ei lähe jäljetuit inimesest mööda. Seda teadis ta.

Ja siis tuli kolm päewa hiljem ema Annale krahw Harrolli kiri palwega, temale ühte Saksa kaswatajannat ta tütre jaoks soowitada.

(Järgneb).

Brohwet.

Pitblt ainetel 3 Weidenstrauch.

Ja Walgus paisis pimebuses, aga pimebus ei wõtnud teda mitte wastu.

Joann. ew. 1. 5

Strawad täheb õises tumedas taewasinas hõkkasid wähehaawal tahwatama.

Ja peagi puhkes kauge Süüria kõrbemägesitiku kohal lirdetaewas, kus kiiresti arenes aowalgus, eridate wahelduwate wärwide mäng, mille õnn kuma kui liredaw Smirna waiw Genetsareti tumesinisel wäiksel järweplinnal peegeldus.

Wäite Kapernauma linnale wiibis alles sügawas unes, kuid lähedal järwerannal algas juba li kummine, mis wähehaawal arenes kihawaks ja kirjuts päewaseks tegewuseks ja astelbustiks.

Nii oli see ikka olnud sel aastaajal, mis kalasajagi poolest kõige parimaks peeti Genetsareti järwel, eraldi aga just Kapernauma rannal.

Sigidalt ja kaugele ümbruskonnast walgus jellal ilia hulganisri rahwast kokku kala üles ostma. Siis muutus awar wäli linnakese ja ranna wahel laagriks, kus reitlielides ja legeda tsawa all tuletofete ümber ööd weedeti ja päewal kaubitseti. Hommikuti, kalurite randumise ajal muutus wäli kihawaks turuks, kus kalade wastu muud tarbeaineid wahetati, osteti, müüdi ja elawalt kaubeldi ning tingiti.

Siin oli jalga ja hobueeslitega linna- ja maorahwast Galileast ja Pergheast kõrwitajakoorest piimalähkritega ning juusturatastega, ja nähti Samaaria mehi undse nisuwilja kottidega. Siin astelbustid püha linna, Jerusalemma, sahterdojad, ülesostjad ja wahet kauplejad, rahwa hulgas soeludes, lärmitsebes ja kirjades ning paremate kalade eest hindu üksteisest üle pattudes. Siin leidus rahwast hobueeslitga kaugeimatest Juudamaa rajadest, kes wahetuskaubana kalade wastu wihnemarjakobaraid, wiigimarju ja marjawilina paklusid, ja kaupmeeste kullawoore kaamelitega meel kaugeimatest Süüria rohilagenikkudest ja kõrbeoastidest. Siin pakuti Mesopotamia datlid ja siin ostisid Damaskuse ärtnuchid turgu oma sepis-töödele, kalasõngele, kirwestele, nugaedele, kallile mullinriidetele ja muule kaubale ja siin püüdisid stepiasunikud isobsatel tingimustel ka oma odawat ja põlatud kaupa — kuitwatatud rohutirtse — wärskete kalade wastu ümber wahetada.

Betsaida alewi parwemeestel oli jellal kibe tegewus. Sagebusti pidid nad ööd läbi töötama,

et toiki neid teeläijaid nende härgadega, hobueeslittega ja kaamelitega parwel üle Jordani teiselepoole kõge toimeida, kes, kirde, ida ja kagu poolt tulles, Kapernauma teel liikusid ja hommikuseks turuajaks Kapernauma tõttasid. Aga õõmajade ja wõõrastemajade pidajad rõõmustasid, sest nende lojad olid ikka rahwast täis ja raha liikus rohkesti.

Aga sel aastal kujunes elu siin sootu teistsuguseks, kui kõigil endistel aastatel, sest kaubitsemine oli haruldaselt wäikne.

Kesiwad loe- ja põhituuled, mis pikemat aega ühes suunas puhunud kaotasid kalad harilikudest püügitõhtadest ja kaubitsid neid sügawaksse järwehambadesse. Kalasaak oli äärmiselt kehwa. Ja kui ei olnud kalameestel saaki, polnud neil ka wahetusainet ega raha kaupade ostmiseks. Sellepärast tehti Kapernauma turul ainult waid niipalju äri, kui wõrd Palestiina teiste linnade elanikud siin Hommikumaa kaupad müüsid. Peakanbaaine, kala, aga puudus, mis harilikult kaubitsemiselt ja tegewuselt ilmeka elawuse ja hoo wõtnud.

Dotasid kalurid, otasid kalasõstjad, aga tuul ei pöörnud ja saagi puuduse tõttu polnud Kapernauma kalurid paaril kolmel wiimajel nädalal suuremal hulgal enam üldse järwele saanud. Püügitwahaaja kasutamiseks olid püüdnud ning paadidki kaldale tõmmatud ja kummuldunud, kus neid paremateks aegadets parandati ja pigitati.

Ka möödunud õhtul oli kogu rannast kõigest waid kaks paati püügile sõitnud. Neist oli üks Kapernauma südimate ja osawamate kalurite Joona poegade, Siimon Peetruse ja Andreaase oma, kuna teine kuulus Betsaida kalurile Sebedeusele ja tema kabele pojale, Jakobusele ja Joannejale kes igal aastal püügi hoojaks kodu-alewist siia, Kapernauma, ajuttiselt elama asusid.

Neist kahest paadist oli Sebedeuse oma ju aotähe loode ajal tühjalt randa tagasi jõudnud, kuna Peetruse-Andreaase paadi randumist alles päewa lõusuts oodati.

Oli külm . . .

Üle järwe hingas kõrbe õiset karedat nagu jääste nõelakestega tiinestatud õhtu Galilea mägismaa kaudu Wahemere poole.

Siinlale tuletofete ümber lamafid paljudes kaamelikarwust kuubedes külmale pärast terra tõmbunud inimkogud, aeg-ajalt ühelt küljelt tei-

sele pöördudes ja lõpetele tulefoodaks kuuwanud kaamelisõnnikut heites.

Ümberringi kostis kaelak. Nafeste ühemöödu-line kiltu, kaamelike aeglane mäelõemine ja hobuste lampimine.

Sinnafes jaulis esimene kull, siis teine, kolmas, ning pea kajas kogu Kapernaumi mitmetoonilistest kühedääldest, mille hulka kostid houbeslitate rõõgatused ja toerte hulg.

Wiiwaks loitab hommikutaeawas heledates tuleränikes ammuroodatud lei kolt, laotades oma pahema kiwa üle kõrbe ja kattes paremaga tumedate sebrimetsadega kroonitud Libanoni mäe harju.

Vitiliste laager muutub elawaks. Teltite, kustinwate taleasemete ja loomadega ümber liiguvad inimesed ja jooksewad kerad. Sõõgilättiseid otsides. Siin-seal põlwitawad uksituid tribuuliste palwerühdes, pommitewad palwid ja kammardawad päikse tõusu poole.

Laagrii weibi eemal seistab muude hulgas toreduse tõttu eriti himapaistew telt, mille ees mine Arabia noor sõdur oda najale toetub. Teigi lähedal tõtt: ümber lõhuldawad mõned külma pärast wärisewad poolelasti orjad ja seisawad kammitsates kats tugawat kaamelt ning mēned inlised Arabia raijur.

See on Galileamaa neliwürsti wäpealiku Casjiuse telt, Herodese würistikojaloomad ning orjad. Neliwürsti wäpealik on selle ülesandega siia saadetud, et olgu mis hinna eest tahes, würistikojale paremaid liite wärskelid saia muureise a. Nad on kogu läänepoolse järwekalda läbi raijutanud, ilma et ühki kalapõrga olets õnnestunud seada ja nüüd wõibiwad nad oodates juba kolmandat päewa siin paigal.

Teine himapaistew, krigi eelmisest lihtsam-Rooma leegioonide õarmärkidega sõjawäe telt aseub laagri teljel tiimal. See on Juudamaa maawalitseja Pontius Pilatuse oma, kelle sõjajulased sellisama ülesandega siin walwawad, et maawalitseja loda Jerusalemmas saagi puhul ilma kaladeta ei jääks.

Wäpeal on weerew päiksetera järwe tagant kõrbest kerkinud ja tema esimised kühed, mis ennist siin pool järwe waid kangeid Palestiina mägestiku kõrgemaid tippe kuldasid, langewad nüüd purpuri külwates, järwepinnale ja Kapernauma linnafesse..

Päikese tõusuga algab, nii laagris kui ka linnafeses täielik päewane elu ja tegewus.

Ükskult ja salkades liiguvad inimesed linna ja kalarauna wahet, seisawad kobaras järwe kalbal ja wotawad, pitkiliini järwele waadates, wiimast ja ainust kalapaati diise saagiga, millest igauks osa loodab saada.

Siin ollakse elawas juuks ning kühedasse ja kuulatakse andiseid, mida iga kamaare poolt kokkukulunud inimesed siin üksteisele edasi annawad kõige wärskemal andisena kühedasse, arglikult maawalitseja wäpealiku telgi poole piiludes, Kristija Joannest, kelle neliwürst Herodese oma wennaalse äritusel hiltuti mõõgaga hukata lastud. Wäitelakse selle üle kas Joannes oli prohwet Elias, ehk mõni teine prohwet, wõi polnud ta prohwet üldse.

Teisel en salgake kala wotajaid eneste wahel ägedasse hiili saimunud, waieldes selle üle, kes neist kareim siin, Kapernaumas paigal püüdes, kalade järgi oodanud ja kellel selle tõttu kalasaagi peale eesõigus olets. Seft näits enam kui kindel olewat, et üks kalurite paat oma saagiga kangeltsi tõtti kalasõwijaib rohuldada ei junda.

Teltis wali jagelamine, riid ja kuulbusid wastastitised ahwardused ning tõim, mille peale rahwas juures sammus tülitsete ümber kottu kogus ja seai omakorda wastamisi kotte wacmullitua laagriisse jagunes. Tülitsemisest hoibusid waid neliwürsti ja maawalitseja Pilatuse sulased. Teades, et nende kandatele kuulmu osa kalasagist tialgi kaduma ei lähe, waid esimene waija mõõdetaks, käiis nad, pilkaw narnilme näol, kistsete hulgas ringi ja äsitaibid wastaseid weel ägedamale wihale.

Eril kurjad oliid kaks tülitsetajat, üks Samaaria, teine Juuda mees, kes kätt laotades, nagu riutad kühed, üksteise ees kerkatsid ja iga himapilt kistiti kottu ahwardasid hakata.

"Mii tõesti, kui Jerusalemm on ainus liin, kus kõlhab ahwardada Jehowale, niidestti en minul ja minn seltsi esisel esiwene eesõigus kalade peale, ja järe, seft meie oleme mitu päewa waremmini siin kalade järele oodanud!" karjus wihane Juuda mees wahus suul.

"Siis arwanegu maa ja neelaku mind ja mu seltsimehti, nagu ta kõrbes neelas Korat kõige ta seltsiga ja lastega ning wäetimate lastega, kui see õigus mitte meie pärast ei ole, seft meie oline waremmini siin, ja roojane!" karjus Samaaria mees wastu, oma wastasele ruskat nina alla torgates.

Ent siis kostis ootamatalt tülitsete järele ja kinnunise wahel rahulik kõlaw hää:

"Parandage meelt, seft taewariik on ligi tulnud!"

Nüüd waiksid tülitsetajad, nähes eneste kerkel meelt, kes ei wälkumse ega oma esinemise, ega kõne järele ei tunlunud, ühtegi liiki nende hulgas, kes tülitsetid, ega ka neliwüsti ega Juuda maawalitseja meeste hulka. Küll aga tundsid paljud temas selle mehe, kes rändas Galileamaal ja õpetas rahwast koguduseõbaades ja

turuplatšidel, keda mõned pidasid prohveits ja kellest isegi arwati, et ta imetegusid mõib teha. Ja häbelikult astusid mitmed tülitsejad waitides teiste selja taha.

Uga prohvet, seistes kuninglikus poosis nende keskel, jatkas noomivalt oma kõnet :

„Kes teie olete, et teie pole kuulnud, kuidas wanarahwale Moosese läbi on öeldud : „Sina ei pea mitte ütlekohut wanduma, waid pead oma wanded Jssandale wanduma. Uga mina ütlen teile : teie ei pea ühse wanduma, ei taewa juures, sest see on Sumala aujürg, ega maa juures, sest see on tema jalgealune järg, ega Jerusalemma juures, sest see on juure kuniinga linn. Sellepärast olgu teie kõne „jah“ ja ei mitte,“ aga mis üle selle — see on tigeoast ..

Imestades kuulas rahwas neid sõnu, aga keegi sõstistas rahwa hulgas :

„Mis ta kõneleb ? Eks seeinane ole Jeesus, puusepa Joosepi poeg Naatsaretist ?“

Ja unustatud sootuks oli oodataw kalapaat, kuni mõned wiimaks ümber waadates taipasid, et Peetrus oma wenna Andreafega randunud olid ja kalda lähedal madalas wees kõnast noota loputasid :

„Kalurid !“

Kummalisele kõnelejale selga pöörates, wajus rahwahulk nüüd pilwena poolentsti kuuwale tõmmatud paadi ümbere kokku. Uga kõikide pettus oli suur, sest ka see paat oli õigesti päägilt tühjalt tagasi pööranud. Nooda päras, mida kalurid parajasti loputasid, siwetsid waid mõned lestad. Uga needki kui soomusteta kalad, olid roojased ja Moosese käsudpetuses sõögiks teelatud.

Ja kui rahwas, nende hulgas ka neliwürsti Heroodese wäpealik oma sulastega, pettunult kaldal seisid ja waitides kalurisi waatles, kes lesti ettewaatlikult noodajopist järwe tagast puistastid ja wees roojast noota uhtusid, kuulibus rahwa hulgas tallegi Jerusalemma sahterdaja pilkaw hüüe :

„Urge lesti järwe puistake, waid saatke need nelwürstide ! Kui ta painks ei arwa oma wenna Wilppuse naisega ja selle tütreaga kokku elada, küll ta siis ka lesti mõib õgida !“

Ja nagu kajaks sellele teotawale pilwale mürikes ümberringi mitmekümnest kõrist walt rõõkaw naer, mis aga äkki nagu pooleksõigatult kaites, kui nel würsti sulased oma lühikefed mõõgad tupest tõmbasid ja wäpealik Cassius wihase luurawa pilguga rahwa hulgast jultunud pilkajat otstima hakkas. Ent tegelikult piirdufid eliwürsti sulased selkorral waid ahwardusega, st teadsid, et nii oli parem neile endile

Kuiid paljud ei pöörand sellelegi wahetuhumisele tähelepannu, waid jäid tostset ja hüüdsid kaluritele :

„Ütlege, wennad, mil tulewab siis kord ometi paremad ajad ? Ja mis peame meie ise, meie pere ja meie lummardajad senikaua leiwa-kõrwafets süüma ?“

Seal kostis jällegi selle Jeesuseks hüütud Naatsareti mehe kõlakas ja südamlik hääl :

„Urge nõudke rooga, mis koob, waid rooga, mis jääb igawesse ellu ja mis inimese poeg teile tahab anda !“

Uga kui rahwas nüüd meesti saurel hulgal prohveti ümbere kogus, astus ta Simonu Peetruse paati ja palus, et kalur paadi kalkast weidi eemale sõnaks. Ja kui Peetrus ning tema wend Andreas palwe tällnud, isinus prohwet paadi pärasse ja pidas rahwale, kes müürina kaldal seisid, imelise kõne ning wäätsid südamesse tungiwaid sõnu, nagu ei olnud waremalt kõneleunud ükski kirjatundja ega preester.

Uga kõnet lõpetades ütles Peetrusele :

„Sõudke sinna sügawa hawa kohale ja tehke ühe looma kalfets.“

Ja Peetrus, keda kõneleja sõnad wäga üllatanud, — ehk küll õigesti tõõst wäsinud ja rot-dunud. — wastas :

„Õpetaja, meie oleme õõ läbi tõõd teinud, aga pole midagi saanud, kuid sinu sõna peale tahame nooda fisse lasta.“

Rooma kokku tõõmmates tundus noot ebaharilikult raskest liikuwat. Peetrus arwas ka ju põhjuse teadwat : süüdi olid nimelt meesakaup-lejad, kes Gehaoni ja Sermonit mägedest Jordani jõge pidi palksibid alla parwetastid. Ilhes paikidega pilluwad nad jõike ka haral si punjant-riffe ja kände, mis woolust sira järwe kantasse, kus need wettides põhja wajuwad.

Sellest ajast peale, kui juured paigiparwetatijed algasid, muutus nooda wedamine päew-päewalt iltia raskemaks, wiimaseil ajal otse wõimatuks.

Mõlema wenna imestus oli aga piiritu, kui nad noodast arwatawa hüglakannu asemel nii juure hulga kalu leidsid, et mõimata oli noota paati tõsta ja see raske koorma all mitmest paigast karieses.

Nüüd wiipasid ja hõikajid kalurid Sebedeust, kes kalda ääres oma paadis poegabega noota parendas, ja kutsusid neid abiks. Siks tõsteti noot nattadega kaladest tühjaks ja täideti nendega mõlemad paadid, nii et need wajuma lippusid.

Seda imetegu nähes ja ootamata rohket kalasaaki waabeldes, misjuguks ei mäletanud ilal näinud olewat tsegi Sebedeus, see kõige wanem kalur Kapernaumas, olid mõlema paadi mehed

imestuse pärast peagu keeletud. Peetrus aga langes Jeesuse ette põlvkõle ja lausus:

„Kõsana, mille minu juurest, jst olen üks sinu inimese!“

Näga Jeesus vastas sõnadega, mida Peetrus, aga ta teised ei mõistnud:

„Ära kardad, sellest ojust peab ja inimese püüdma.“

Kui nad peadid talale olid jõudnud, lahkus Jeesus peadist ja kõndis ühes tõrgustiku poole. Tema järele sammusid aga Peetrus, tema vend Andreas ja mõlemad Sebedeuse pojad. Nad jätsid omad kaladega täidetud paadid ja nooded, nii nagu need olid rannale ja ruttasid imetegija järele..

Sõnnim harrudest suurest kalasaaigist lewinnes aga linna ja turul kiiresti ja rahvasti jooksid paatide suure murdu koku. Nagu nähtasid hundid tormasid inimesed korvidega ja kotidega saagi kallale, mille ümber tekkis lärm ja kistlemine.

Ent jeda aega näis nelivürsti wäepealik Cassius just oodanud elawat. Müüb wõ's ta endist pilget ja hirmitamist wäärtiselt tasuda. Nagu tulinispea kihutas ta sulastega hobaste seljas galopis ette rahwamuruu keskale ja pelsis selle näkijate muudega paadi kallalt eemale. Sõs laaditsid hütasid paadist lõge paremaid elujaid kalu, hobeseljajalisi ihoseid, puna-ilmilisi kaldeid makreelid ja tähtlisi lõhesid, küllna allikawõega täidetud puumumatekse, rütsid anumad kaanetele selga ja kodusid kiirel maril mägebesse.

Nelivürsti jutaste meksajul talitasid Juuda maawalitseja Pilatuse julajad teise paadi juures rahwaga ühjana ja kadusid oma osaga Jersajatemna teed teise külge.

Ja alles siis tormas rahwas omanikkudest mahajäetud paatidesse, kus algas hullumeelne rüselamine ja löskamine, nagu kverte purelmine raipe kallal.

Wana Sebedeus, kes omanikkudest ühenda paatide juure jäänud, ja määruseid omast paadist eemale püüdis tõrjuda, rabati ja asti maha ja sõlkuti wette. Kõl ta wilmaks, ileni märg ja por ne, rüselajate ali wälja rab.les ja, jalule jaades, ringi maatas, oli paat kaladest ju tähtjast rüüstatud. . . . Siiski, emäe nooda alla olid mõned kalad rüüstajatest ometi tähelepanemata jäänud! Nad waadeldes mõlles Sebedeus kõige esitaks Siimon Peetruse ämma peale, kes kaunemat aega soojastõwes haigewoodil lamunud ja wäga wärsket kala ihaldas. Need wiib ta muudugi sinna haigele.

Ülle wälja linna sammudes, näeb Sebedeus kumbalgi pool teed wõdraid rööwituid kalade hunnikute ümber askeldawat. Selle juures aru-

tasid nad ise elawalt tänase päewa sündmusi, wõngutasid metro üle pead ja sumasid kõige ropuma sõnnuga maawalitsejaid ja nende sulasid. Ka nelivürsti sõhinatsele, Herodiale, ning tema tütrele langes oma osa sõnnu ja sajatusi osaks.

„Et neite, Rooma kutsikatele ja nende kennalakkujatele, igauhale sellest saagist lõhe kont põigiti kõriksse jääks!“ Narjus teegi halii pea ja habemega wanamees, täiesti alasti kalakompse ees kättega wehvides. Kõnnu tal röömitud saagi mahutamiseks mingijugust riista polnud, oli ta riided maha ajanud ja need kalu täis toppinud. . .

Möödus weel mitu tundi, enne kui hääled rannas täiesti waitisid, järwe kallas inimestest tühjus ja wõdrad kui ta linna-rahwas igauks oma külge laiali walgunid. . .

Suurest kalasaaigist G. neisfaret'i järwel kõneldi weel sellamal päewal fogu Jseraelis ja wäljaspool selle piiristdi kui enenagemata imeteost.

Kui wäepealik Cassius nelivürsti tojas kalu ära andis, ilmusid Herodia ise ja tema tütar Saalome würlitlitudest rummidest toredat saaki imetlema.

Ja Herodia lasti Cassiust enesele jutustada jst imelikust mehest kelle sõna peale nooda täis kõige paremaid kalu saadi:

„On's ta kalur?“ päris Herodia.

„Ei tea. Ta jõbrad on ega kõi ka-lurid.“

„Selle mehe peab nelivürsti enese teenistusse palkama, siis on maawalitseja lanal elati nii kena kalad. Mis sa arwab, Cassius, astuks ta kolurina nelivürsti teenistusse?“

Wäepealik mõlles wafese ja ütles siis:

„Wawalt küll. Nad jätsid peale püüki paadid ühes kaladega sinna paika ja ütlesid, et lähewad hiimeft püüdma.“

„Siis on ta ju rööwel?“

„Ei näi just sedamoodi olewat. Eriti ta lahke juurtjuguine nägu, südamlik hää, ja aus waade. . .

Salome, kes jennu, kalu waadeldes ainult kõrwalt kuulnud, astus Cassiusse kõige lähedale, püundutas wäepealiku käewart ja päris õhinal:

„Cassius, ütles, on ta ilus? On's ilus see rööwel?“

Ent Herodia kõrwaldas küstja hellu käeliigutusega ja jatkas oma pärimist.

„Mis rahwas siis temast arwab?“

„Ühed ütlewad, et ta on prohwet, teised...“

(Järgneb).

Laiskus.

Wene naiskirjanik Tefil.

Kunagi lipsatas läbi ajalehtede, et keegi on üles leidnud laiskuse pisieluka, ja nagu kawatsetawat laiskade jaoks ehitada eriline sanatoorium, kus neid tahetawat. arstida sissepritsimistega, injektsioonidega, ja rasketel juhtumistel — mingisuguse rakukese eemaldamise teel, mis arenawat laiskworsti sisimas, otse nina all.

Kui see kõik on õige, siis on see hirmus!

See on wiimane ebaõiglus, mida inimene awaldab laiskuse suhtes.

Inimene on oma sõgeduses selle oma parima omaduse teotanud, on ta arwanud oma puuduste kilda ja söimab teda kõigi pattude emaks.

Kui Issand needis ära Aadama, siis ütles ta, see pidawat palehigis tööd tegema.

Oleks Adam olnud Wirk inimene, siis oleks ta endamisi naeratanud:

— Palehigis tööd tegema? Mis siis wõiks inimesel säärase meeldiwa tegevuse vastu olla? See wastab täiesti minu loomusele, ja ilma igasuguse nee-
duseta eelistaksin ma säärast ajawiidet wõrreldes ükskõik missuguse teisega!

Kuid Adam ei naeratanud ja polnud rõõmus, waid ta tuju langes, ja Issanda needus oli lõpupoolest karistuseks, sest see tungis ta olemasolu kõige sügawamatesse alustesse, ta laiskusse.

Kui poleks inimene laisk, siis oleks sellega kõik lõppenud. Oleks maad kündnud küüntega ja saanud okkad ja haawad.

Kuid juba wiendas põlwes sündis laiskworst Tobel, kes ütles;

— Ei taha ma maad künda kätega, Ei wiitsi. Tuleb midagi wälja mõtelda, et oleks vähem tööd ja rohkem kasu. Ja tagus esimese labida.

Järgmisele laiskworstile tundus, et ka labidas wõtab liig palju jõudu.

— Laiskus!

Ja rakendas abiks hobuse.

Kui wälja mõeldi aurumasin, — siis oli see kõigi maade laiskworstidele suur püha.

— Noh, nüüd on lõpp: — hõiskasid nad. — Küllalt oleme waewa näinud. Las' nüüd töötab meie eest masin. Aga meie puhkame wahepeal ja teeme wäikese suitsu.

Ja läks lahti üle terve ilma masinate ähkimine, wedurite huikamine.

Iga laiskworst koormas masina õigadele oma töö, mõtles, täiendas, tarwitas kawalust.

— Kuidas korraldada, et omai oleks ainult sõrme liigutada, ja kõik oleks tehtud.

Seepärast et tõsine, sügaw ideeline laiskworst pole mitte ainult laisk iseenese eest, waid ka teiste pärast.

Kui talle antakse wõimalus küljeli heita, ja teised teeksid tööd tema eest, siis waewab ta end ja kuiwab kokku laiskuse pärast teiste eest.

Kes kunagi teadlikui seda wägewat jõudu on tunnud, see saab aru, et nimelt see jõud juhib inimest eduteel.

Wahib laiskworst uulitsale, näeb, inimene jookseb wäsinuna, nähtawasti kaugelt tulnud, ja weel kaugelegi minna.

— Kuidas ta omeli wiitsib: Tarwis wälja mõtelda masin, mis weaks inimesi, mis oleks kiire ja odaw.

Ja ongi sellega tramwai tellitud ning ootab ainult weel inimest, kes oleks warustatud weelgi terawama ja intensiivsema laiskusega, kes ainult ei mõtleks, waid kes ahastuse hoos leiaks üles ja teostaks selle tellimuse,

Kui leiti üles elektromootorid, siis korraldasid laiskworstid nende ümber terve bakhanaali. Elekter peab neid walgustama, soojendama, edasi toimetama, lõbustama, neile wett pumpama ja isegi nendega juttu ajama.

Laiskus on wallutanud terve ilma. Tõmbas üle maakera rööpad (laiskus käia), telegraafitraadi (laiskus kirjutada), seadis üles traadita telrgraafi antennid (laiskus traati üles seada), ja ikka weel on wähe, otsib ikka weel uut ja paremat.

Nüüdisaegne ilm kujutab kihawa tegevuse õitsengut. Suitsewad wabri-

kute korstnad, mürisewad mootorid, huilgawad wedurid, wilistawad rihmad.

Mis see on? Kust tuleb säärane energia?

Ei wiitsi, — waata sellest.

Kui waatleme lähemalt, — oleme ümbritsetud kõige hullumeelsema laiskuse toodetega.

Näiteks, kudumistööstus. Ta tekkis sellest, et naised ei wiitsinud kangast kududa. Sitsiwabrik, — seliest, et ei wiitsinud kedrata.

— Ütelge: tarwidused on suurenenud?

Wirga inimese juures kaswab wastawalt tarwidustele ainult usinus, ja kõik kawalused. kuidas aga vähem tööd teha, ja seejuures veel paremaid resultaate saawutada, — see on juba laiskus, kõigi pattude ema.

Näiteks, lähete oma juure koju. Kannab teid üles tõstetool, mis on üles leitud inimese poolt kes ei häbenenud tunnistanast, et treppide ronimine on asi, mida ta ei wiitsi toimetada. Awate ukse Ameerika wõtmeaga, mis on selleks wälja mõeldud et saadi aru teenijate laiskusest, pöörate elektrinuppu, mis on wäljamõeldud fenomenaise laiskworsti poolt, kellele wastik oli petrooleumi järele saata.

Wanal ajal peksti lapsi laiskuse eest. Kuid, Jumalale tänu, see on vähe aidanud. Ja wõib olla, üks neist lastest, keda unustati õigel ajal karistamast, on leidnudki mingisuguse täienduse, mis kergendab ta endist lapsea-waewa.

Kuid kui hakatakse laiskust radikaalselt rawitsema, siis on kõik kadunud. Siis jääb kõik seisma ja läheb tagurpidi.

— Küllap wiitsin, — ütleb kaupmees, — Nowgorodist hobusega Moskwa sõita. Aeg ootab.

— Küllap wiitsin riided käsitsi walmis teha, — ütleb rätsep. Milleks on waja masinat:

— Ja kuuendale korrale wõin wabalt ronida, ja kangast kududa wiitsin ka: kui hoolega teha, siis saab parem kui wabrikutöö.

Ja tehakse hoolega.

Rawitseda tahawad muidugi paljud. se st laiskus walmisab ka suuri kannatusi.

Seisab mul näiteks toas tugitool, mille kate on katkine Kuid ma warjan

seda asjaolu huwikalt kõigi eest, katan ta riidelapiga, ja eriti tähelepanelikud inimesed lükkaw ma otse katkisele kohale istuma, Sest kui näewad, siis soowitawad otsekohe polsterdust wahetada. Mis oleks ka lihtsam? kuid inimene, keda Jumal on õnnistanud tõelise laiskusega, teab, et waja on ainult ütelda mõtlemata sõna. et algab juba niisugune kära, et Issand hoia.

Hea küll, wahetan polsterduse, lepin sellega. Kuid teate, mis siis saab? Waadake. Ütlen teenijale:

— Kutsuge sadulsepp, kes elab siin nurgal. Teenija läheb, tuleb tagasi, ütleb, et sadulseppa polnud kodus, tuleb minna hommikul. Läheb hommikul, toob sadulsepa kohale. Too küsib millise nahaga tugitool katta, ja lubab proowid tuua.

— Pole waja proowe. Tehke, kuidas teile parem näib, — ütlen ma ja mõtlen, kuidas ta jälle läheb ja jälle tuleb.

— Meile on kõik hea, meie ei tiri ju nahka enese seljast, wastab ta ja läheb proowide järgi.

Siis tuleb tagasi, läheb uuesti, et tolmutada wana katet, mille alt tõuseb tolmu ja paistawad meriheinad. Aga naelad — kattes on neid palju, ja neid hakkab ta wälja kiskuma, ning' mingisugune poisike on tal seejuures abiks, kuna sadulsepa naine prügi kokku pühib; siis hakkawad nahke lõikama, passima, siis lähewad, tulewad, lähewad. Ja seda kõik minu soowi pärast et tahan terwet tugitooli; niisuguse nüri, ebatähtsa, wastiku soowi pärast. Noh, kas pole see igaw?

Ei, ma ei suuda. Tunnen, kergem oleks üles leida mingisugune niisugune masin, mille abil kõik tugitoolid jookseksid iseenesest uut katet tooma mingisugusesse eriwabrikusse.

Pole waja sanatooriume, [pole waja häwitada laiskust.

Laske ta areneb, tugeneb ja kihutab inimest sinna ilusale sihile, kuhu ta juba sammub nii mitmendat aastasada; mitte midagi teha ja kõike omada.

„Ja wiimane asi, mida inimene teeks, oleks hiiglasuur obelisk, mille ülemist otsa kaunistaksid kokku pandud käed ja pealkiri:

„Laiskus — kogu kultuuri ema.“

Tantsijanna.

Saksa kirjanik Hans Seefeld

Marietta Coleri, kõige vähem ja elegantim warwastantsijanna maailmas" — seisis kuurpromenaadil suurte tähtedega plakaadil. Keegi sale, ilus, arwata kaheksaastane poiss luges seda tähelepanelikult.

„Emakene, kas läheme ka sinna? Mis tähendab warwastantsijanna?“

„Wõime sinna minna küll, mu poiss,“ wastas daam lahkesti. „See on wäike tütarlaps, kes nii osaw on, et wõib warwastel tantsida. Ta teeb seda raha eest, see waene laps! Kui ta wäsib ja enam ei jaks!“

„Mispärast teeb ta siis seda, ema?“ küsis wäike poiss.

„Sellepärast, et tal ei ole wanemaid, kes tema eest wõiksid hoolitseda, Walter! Mul on kahju lastest, kes raha peawad teenima. Nemad ei tohi iial lapsed olla, nagu sina ja teised!“

Daam mõttes wäiksest seenipeale hommikul. Ta oli kedagi kuurhausis tahtnud küllastada ja siis ühest trepiaknast õue waadanud. Seal mängis ühe hotelliteenija laps nukuga. Keegi ülitore wäike, wawalt kaheteiskümne aastane preilikene seisis ta juures, himustaw ilme kahwatanud näol, ja tahtis wististi heameelega kaasa mängida. Wiletsas kleidis laps ulatas talle uhkesti oma nuku, mis mitte wäga puhtas kirjus padjas seisis. Õnnelikult silmitses wäike elegantilt riietatud wõõras laps seda.

Siis ilmus üks wastiku wälimusega mees wastasseiswa akna juure. Ta koputas lühikese ratsapiitsaga ja näis wäga pahane olewat.

Marietta, mis Teile meele tuleb? — Juba weerand tundi ootan ma Teid! Teie ei oska oma numbrit täna õhtuks weel mitte ja ajate niisuguseid lapsikusi taga? Usun, Teie ei ole enam kellegi rumal laps, waid teate, mis Teilt wõidakse nõuda!“

Marietta kohkus ehmatades. Ta ulatas nuku lapsele norus peal jälle tagasi, silitas seda weel kord wargelt ja läks siis wäsinult kuurhausi.

Daam kuulis wäikesest saalist möödudes, wiuliheli. Seal pidas wäike tant-

sijanna harjutusi. Wihaselt koputati seal wahel piitsaja impresario korisew hääli kisendas:

„Kannad kõrgemale! Pahem käsi ei kõlba jälle. On see siis gratsiöö? — Nurgeline on see. Teist ei saa midagi, Marietta, kui piits pisut järele ei aita! Üks — kaks — wabamalt —, wabamalt luujatku! Wõtaks tont!“

Tasane walukarjatus lapse suust kuulutas õpetuse karmust.

* * *

Wäike poiss waiges madrustilikonnanas istus suuril ootawail silmil oma lahke ema kõrwal tantsupõranda galleriil. Uhkesti silmitses ema oma poega! —

Tungil üksteise kõrwal istusid supelwõõrad ja ootasid.

Siis pasunateretus! — Waikus!

Ilmub impresario frakis, põlwpükstes helehallide siidisukkadega, tsilinder käes.

„Number 3, mu herrased! — Kewadel!“ luulelik tants imelapse Marietta Coleri poolt. Maailma kõige weetlewama wäikse warwastantsijanna oma looming!“

Proua doktor Heider mõttes homnikuse ratsapiitsa peale:

„Oma looming. — Waene laps!“ —

Nagu tormituul lendas peente kehaliigetega tütarlaps lühikeses tülkuues roosal trikool, roosa lillewanik juustel, friseerituna ja shmingituna parketti, kummardas tühja naeratusena, tõusis siis warwastele ja tantsis. See oli weetlew nähtus. Kehaliikmed järgnesid muusikale rütmilikult. Wäike lapsekeha paindus nagu wiljakörs tuule käes. Lilled sadasid laest. Marietta püüdis neid tantsides ja wiskas neid waimustatult käsi plaksutawa publikumi hulka.

„Suurepärane! — Imetaolik! — Täis kunstnik! — Laseb kõige paremat loota!“

Nii lobisid ja kiitsid waatajad ning läksid tagasi oma kohtadele sööma ja jooma, flirtima ja lobisema, kuni uus nummer tuli.

Walter istus weel ikka awali suul. Kui ema temale naeratades tellis klaasitäie waarmarjajääd, siis ärkas ta.

„Mis, poiss, seda sina ei oska!? —

Waheajal ilmus wäike tantsijanna laudade wahele ja pakkus inimestele postkaarte, millel ta õhukeses kewadekleidis warwaste otsadel seisis.

Praegu astus ta proua doktor Heideri ja wäikse Walteri juure.

„Kas soowiksite osta ühe pildi, armuline proua?“

Nüüd wõttis Walteri ema lapse palawa keha ümbert kinni ja küsis, kas Marietta ei tahaks teda ja ta Walterit külastada.

Lapsesilmad alles weel wäsinud näol hakkasid särama.

„Heameelega! Kui aga herra Wolf lubab! Kuhu pean ma tulema?“

Proua doktor Heider nimetas talle oma wäikse metssuwila nime. Siis tõusis ta ja läks impresario juure.

„Kas lubate, et wäike tantsijanna homme minu juures lõunat sööb, mu herra?“

„Kõige suurema lõbuga, armuline proua! Homme on see mulle soodus. Mariettal ei ole proowi, sest et ma ära pean reisima ühe teise kunstniku pärast. Kas ei ole ta weelw laps? — Minule on see otse tõsiseks naudinguks, teda wälja õpetada! Temast saab kord suur kunstnik!“

„Wariseer!“ mõtles proua doktor Heider põglikult. Aga ta oli saawutanud, mis ta oli soowinud.

Nii siis homme kell 12, Marietta! Sinu tantsmeister lubas seda! naeris ta lapsele wastu.

„Oh -- kui tore! — Tänan, armuline proua!“

Marietta suudles wiisakalt ta kätt.

* * *

Sest päewast saadik ilmus Marietta Coleri — Marie Köhler, nagu ta seda lahkele daamile teatas — nii tihti kui sai metssuwilasse. Niipea kui proow lõppes, läks ta teele. Impresario oli sellega rahul, sest nii tema kui ta „abikaasa“ ei teadnud, mis nad waheajal wäikse tütarlapsega pidid tegema. Peale selle ei olnud neil temale siis waja süüa anda!

Marietta Coleri oli õnnelik laps, mitte enam enneaegu eluküpsaks saanud balleriina, niipea kui ta oma pitsikleidi oli seljast wõtnud ja selga pannud lillelise pesukleidi, mis proua dok-

tor Heider temale oli õmmelnud. Siis kadus ta näolt igaw ilme ja tühi naer, siis lippas ta Walteri seltsis wäikses rohuaias ringi. Aeg ajalt wõttis ta oma kuiwetanud käewarrega proua doktor Heideri kaela ümbert kinni. — Isegi ühe nuku oli lahke proua temale ostnud! Õige pillilusa nuku, mil puhas särk seljas. Palju ilusam oli see kui see nukk, mis kord hotelliteenija laps käes oli kannud!

Ja Walteri ema waatas tihti raamatust wõi käsitööst üles ning naeratas lapse õnne üle.

Kui merisuwi möödus, tuli walus lahkumine. Marietta surus nuuksudes oma pea proua doktor Heideri rinnale.

„Tädi Greetell!“ ütles ta kirklikult. „Kui ta mind weel lööb, panen ma plehku! — Kõigest maailmast läbi! Ja tulen sinu ning Walteri juure! Sina olid minu wastu nii hea kui ei keegi teine inimene maailmas! — Ja nii ilus pole mul weel kusagil mujal olnud!“

Rahustawalt silitas daam lapse nägu. Nukk pakiti sisse, niisama Walteri ja selle ema pilt, ja siis tuli lahkumine.

„Ela hästi, ela hästi! — Ja jää heaks, mu laps!“

* * *

Nad ei ole üksteist enam näha saanud — wäike Walter ja Marietta.

Aastad möödusid.

Tuli sõda.

Walter käis juba gümnaasiumi wiimases klassis, kui isa langes. Ta oli tark ja hea — see poiss. Ja ema, kellega ta oli ainsaks waranduseks, hoidis kõige tarwilikumaski kokku, et poeg gümnaasiumi saaks lõpetada. Siis tuli raha wäärtuse langemine. Ta kaotas kõik ja jäi waeseks. Walter oli alles teist semestrit ülikoolis. Eratundidega ja waheajakohtadega püüdis ta ema raskust kergendada. Ema oli tal jäänud wanaks ja kurwaks. Nii hall ja surnud on lese saatus? —

* * *

Suure teatri kijas seisis salk üliõpilasi. Kõige suurem ja ilusam neist püüdis ilmaaegu üht lillekimpu warjata. Need olid kannikesed ja pajuurwad. — Enama jaoks oli raha puudund!

„Tantsijanna silmitses teda tõesti, meie pikka Heiderit!“ ütles üks neist.

„Lollus, Keit! Markiisa Fey ei silmitse omeli üliõpilasi. — Ära tee ennast naeruwäärseks Heider!“

Walter Heider punastas. Kolm lõunat pidi ta söömata olema, et kord teatrisse saada! Ja seitsaadik, kui ta markiisa Fey tantsu oli näinud, ei söönud üldse enam lõunat.

Leekiw noorusearmastus oli kahekümneaastase nooremehe wallutanud. Ta ei söönud ega maganud, kui päew jõudis, mil ta enese nii palju raha kokku oli näginud, et kord jälle tohtis markiisa tantsu näha. Seetantsijanna oli talwine sündmus. Praegu kanti neist tore suur roosikimp mööda.

Üliõpilased naersid pilkawalt. Walter Heideril põlesid ta lihtsad lilled peos. Laul oli nendel kaasas.

„Terpsichore, sa muusade ilusam õis...“

„Eila seisis printsi auto tema ukse ees! ütles keegi korporant.“

„Kus ta elab?“ küsis Walter pelglikult „Lossi puisteel nr. 6!“ ütles keegi armulikult. „Aga löö käega, Heider. Meile waestele üliõpilastele, ei ole niisugused jalad kaswanud. Sa põled ju kui waigune mänd!“

Helises kell. Eesriie tõusis. — Ballett! Maailm ununes Walteri ümber. Ja galeriist sai talle Olümp.

„Terpsichore, sa muusade ilusam õis — —“

Mürisew käteplagin lõpul — pärjad, lillekimbud lendasid lawale. Üliõpilased plaksutasid meeletult.

Nüüd tungis Walter Heider üsna ette ja hästi sihituna lendas ta lillekimp läbi ruumi.

Markiisa Fey nägi waimustetud nooremehenägu seal ülewal, püüdis kimbu naeratades kinni, kummardas ikka ja ikka jälle oma ehetest särawat keha ja läks wälja, Walteri kannikesed ühes luuletusega käes.

Järgmisel hommikul, kui Walter oma odrakohwi jõi sai ta kirja. „markiisa Fey“ palus teda teele.

Nii õnnelik oli ta ainult kord elus olnud — abiturienti eksami saawutamisel.

Loengul unistas ta! — Gummikingad oli ta kusagile maha unustanud! — Ta kõnnak oli wedrutaw, nagu see õnnelikkudel on.

Kell wiis! — Kell wiis! — Terpsichore! — —

Tund aega warem seisis ta peegli ees. Parim kaelaside kaela, eksami kuub selga. Juuksed kammitud. Tore nägi ta walja! —

Täpselt kell 5 helistas ta Lossi puisteel nr. 6.

Ilus toaneitsi wöttis ta wastu:

„Herra Heider? Teid oodatakse!“

Helewaskpunane ruum heledate mööblitega. Peened palmid, palju lilli! Diiwan walgest nahast ja paljude patjadega. Nartsissiparfüüm! —

Ilus teelaud peenete Hiina lauanõudega, kõige peenemate maiustustega, liköör, sigaretid. — Selle juures kaks sügawat tugitooli!

Üks daam tõusis. Seljas oli tal ilus, tume südikleit. Walged karwanahad kaela ja warrukate ümber. Must loki-line poisipea!

„Walter, armas poiss, tunned sa mind weel?“

Pelglik üliõpilane wahtis nõutult kahwatanud näole, mis tema arust täna aastaid näis wanem olewat.

„Ma ei tea, millal mul oleks õnn olnud —“

„Oled sa siis Marietta täitsa unustanud? — Oh, kui ilus oli olla sinu hea ema juures Teie metssuwilas!“

Nüüd tuli Walterile kõik meelega ja ta sai rõõmsaks. Ta jäi kaheks tunniks. Kõik wäiksed wõileiwad ja koogid sõi ta ära — ta ei olnud kaua aega enam õieti midagi söönud. Ta nägu õhetas teest, liköörist ja armastusest!

Kui seda teised teaksid! — Tema siin! — Tema kannikesed ilusas, peenes waasis! Tema üksinda markiisa Fey juures teel.

Marietta oskas talle osawasti küsimusi esitada. Küsis ema järele, ülikooli järele. — Warsti teadis ta kõik hädad, ilma et noormees seda oleks märganud.

„Nukk on mul weel alles! — Jah, ja nüüd pead sa minema, Walter, — mulle tulewad ametiõed ja tuttawad.“ —

„Kas ei tohiks ma —“ palus Walter.

„Ei, mu poiss, sina ei kuulu nende kerglaste hulka. Ei, seda meelehärma ma sinu emale ei tee, seda ei ole ta minu pärast teeninud!“

Kirglik pilk tabas teda.

„Nii armas olen ma sulle? — Oh sa armas, suur, rumal poiss, sina!“

Ta wõttis nooremehe pea oma käte wahele ja suudles teda suule.

„Nii see on Marietta mälestuseks, — ja nüüd mine, poiss! Ma lasen enesest kuulda! Ja terwita oma ema minu poolt! Tuhatkorda!“

Ja wäljas oli Walter, Toaneitsi aitas talle ta õhukese palitukese selga. Lume helbed keerutasid ta mõtetega wõistu. —

Terpsichore! — — Marietta oli teda suudelnud! Ta laseb enesest kuulda! — Ei, nii õnnelik ei olnud ta isegi pärast abituriendieksamit!

* * *

Walter Heideri ema oli aja häda tagajärjel jäänud kahwatuks ja wäsinuks. Aga mingisugune walgus helkis ta näol.

Walgus ja imestus. — „Walter, minu poiss, milline õnn!“

„Armas tädi Greete!“ seisis kirjas, mil nii peen lõhn. „Milline rõõm oli see mulle, kui Teie toreda poja leidsin. — Küll ta Teile jutustab! — Unustanud

ei ole ma Teid iial — ei iialgi! Teie andsite mulle mu ainsa lapseõnne — suwel metssuwilas. Nukk on mul weel alles ja teie mõlemate piidid. „Jää heaks!“ ütlesite, kui ma pidin lahkuma ja nutsin. Nii heaks, kui Teie tahtsite, inimene teatris ei jää! — Ja eriti mitte kui tantsijanna! — aga ma oleksin olnud paha, kui ma Teie poisi oleksin tõmmanud kerglasesse elusse! — Ei, seda ei tohtinud ma teha, tädi Greete! — Ma tean kõik. Kuidas Teie ja Walteri käsi käib! Ja nüüd olge minu wastu weel kord armuline, tädi Greete, ja wõtke juurelisatud tshekk Walteri tarwis. Paari-aastaseks ülikoolis käimiseks ulatab sellest, olen endale ütelda lasknud. Mina wõin sellest ilma olla — mulle makstakse muinasjutulist tasu. Poisi pärast palun ma Teid. . . Kas ma teid mõlemaid weel kord näha saan, ei tea. Tutlewal nädalal sõidan ma Ameerikasse...“

„Ja kui tema ümber ka palju kassikulda ja pettust on, ta on ometi heaks jäänud, see wäike Marietta!“ mõtles hea daam tänulikult ja pani kirja õrnasti kokku.

Unistaw armastus.

Araabia kirjanik Taki-eddin Haggi.

Modjreddin Damaskusest, Elkaythi poeg, oli, nagu jutustatakse, unistawalt armunud nooresse Mamlukisse. Juues kord wiina tõusis see talle pähe ja ta jäi joobnuks. Igatsus armsama järele ja joobunud pea ajasid ta kodust wälja. Tuikudes komistas ta õõ pimeduses ja kukkus teele maha.

Sama teed ratsutas Mamluk, põlew tulelont käes. Nähes meest keskööl teel abitult maas, kargas ta hobuse seljast maha, tõstis maaslamaja üles ja kuiwatas ta näo. Sellejuures langes ta tulelondilt tilk tõrwa Modjreddini näole.

See awas silmad, nägi armsamat oma kohal kummardawat ja ütles :

„Sina, kes põlema süütad siin sõbragi silmanäo —

jatka, oh, jatka weel tööd!

Pisaraid küllalt mul waruks on kustuma panna

sinu poolt süüdatud tuld!

Sina kuid süüta ja põleta ära mu ihu,

häwita ära mu liikmed,

ainult mu südame peale sa halasta armus —

seal sa, oh, elad ju ise!“

Weste.

Daani kirjanik Karl Ewald.

1

Õeldakse, meie ajal puuduwat waimustus; ja mina ei söenda salata, et selles pisut tõtt peitub. Aga nagu saja inimese hulgast, kellele wanaisa pärandus suureks kasuks ja ehteks oleks olnud, leitakse üks, kelle weri tema paljude esiwanemate pärast kahwatu ja wedel on — nii on lugu wististi ka waimustusega: paljudel on seda wähe ja ühel liig palju.

Näiteks minu perekonnas.

Seal on onu. Temast üksi on tõesti küllalt, et kogu perekonnale kõiki ükskõiksuse- ja wiiwituspatte andeks anda. Aga siis on seal weel üks inimene, kel onu leplikud omadused täitsa puuduwad. Selle inimese nimi on ainult Peterson ja ta on ainult minu täditütrega abielus, nii et temaga lahkuminekut ei wõi arwatasuuremaks skandaaliks perekonnas.

Nädal aega tagasi peatas ta mind tänawal, wedas mu kusagile kotta, wõttis kübara peast ja pistis selle mulle pihku.

„Waata teda,“ ütles ta. „Tahad sa näha wilti? Äärt? Woodrinahka? Siidiwoodrit? Täitsa moodne fassoon. Tore, mis? Suurepärane kübar, elegant ja soliid... Seda näeb iga idioot. Mis sa küll arwad, mis ma ta eest maksin?“

„Ei tea,“ wastasin mina kurwalt. „Ja see on mulle ka üks kama kõik. Mul on enesegagi palju tegemist. Ainult minu tsilindri puhastamine maksab mulle aastas...“

„Wõtku tont sinu tsilindri!“ kisendas tema. „See kübar... see tugew, elegantne, moodne kübar maksab kolm krooni. . . kolm krooni. Sina, kübarsepa nimi on Paulsen. Ta elab Nörrebrogades; numbrit ma ei mäleta enam, aga ta elab kohe eesotsas. Pead lubama, et endale ka nüisuguse kübara ostad. Sa pead sellele ärile tegema propagandat. Meie peame seda meest toetama. Kolm krooni kübara eest! Nii head äri ei ole ma weel iial enne teinud!“

Me lahkusime...

Eile kohtasin teda jälle. Ta oli kahwatu ja ta silmad pildusid wälke. Sõna

lausumata wedas ta minu tühte kotta, wõttis kübara peast ja ulatas mutle.

„Kas tahad näha? See kübar on mul alles nädal aega. Siis sadas pisut wihma... Oletan, et wäike wihm ühelegi kübarale midagi ei tee. Waata, missugune ta on: lossi wajunud, määrdinud — kõik fassoon on läinud. Peale selle on tal nahk seest lahti ja wooder katki. Ostin ta mehelt, kelle nimi Paulsen. . . Elab Nörrebrogades, kohe eesotsas. Päris masuurikas — mõistad? Palun sind, hoiata iga meest tema eest. Meelitab inimesi muinasjutulisodawate hindadega oma juure. Iga idioot näeb, et selles mõni wigur peitub, kui moodsa kübara eest ainult kolm krooni wõetakse. Iial pole ma niimoodi petta saanud.“

Ma ulatasin talle kübara.

„Jumalaga, Peterson,“ ütlesin ma. „Sinul on temperamenti. Seda näeb iga idioot. Aga sa käid mu närwidele. Sinuga läbi käia ma ei wõi!“

2.

Mul on onupoeg, kes mind wahetewahel käib waatamas; miks, ei tea.

Nalja see temale tõesti ei tee; ei suuda uskuda, et talle minu pealiskaudne karakter meeldiks. Tema ise on wäga tõsine mees; tema wajadus, igat asja põhjani juurelda, on ajajooksul ta elult igasuguse õhu rööwinud.

Kõigepealt kaotas ta oma lapseusu. Sellele ma eriti ei tähendaks, kui temaga lugu nii oleks olnud kui paljude teistega, et see waikselt sünnib, aga tema kaotas selle suure käraga ja wäljendas hingehäda, mis kogu ta perekonna mässule ajas ja tema enda kõhnaks tegi, ilma et keegi selle juures raswa oleks läinud.

Kui ta aasta abielus oli olnud, hakkas ta järele mõtlema põhjuse üle, miks ta õieti oma naist ja naine teda armastawat. Tema seda põhjust ei leidnud, ja kuna ta naisega sellest õige palju oli rääkinud, jooksis naine minema ühe kapteniga, kes mitte nii filosoofilik ei olnud.

Nii käib tema käsi alati. Kui on walmine, siis on mõni ikka juba walitud, enne kui tema otsusele jõuab, keda tuleks walida. Lühidalt: ta on juurdleja ja ei saa paigast.

Tunaeile tuli ta minu juure, istub tooli äärele ja waatab mulle otsa.

„Nüüd on kõik otsas,“ ütleb ta.

„Noh... wiimaks,“ wastan mina. „See kestis ka juba liig kaua.“

Ta paneb oma kübara pörandale ja hakkab siis jutustama.

Ta on maal käinud ja hanesid silmitsenud. Puhates seisawad nad ühel

jalal, ütleb ta. See piinab teda. Sest nii, kuidas hanedel jalad on, ei wõi nad ühel jalal puhata. Ja ometi teewad nad seda.

„Seega on raskusjõu seadus maksuwuseta,“ ütleb ta melankoolsetl. „Maailma asi hakkab hulluks minema. Reliigiooni lohutust enam ei ole; ja kui inimene juba hanede jalgu waadates usu kaotab nii kindla asja wastu, nagu seda on raskusseadus, siis soowiksin küll teada, mis siis weel üle jääb!“

„Haned jääwad üle, onupoeg!“ ütlen mina.

Aga tema on nii sügawa loomuga, et minust aru ei saa.

Peab oskama.

Ingliskeelest.

Kuulus Inglise kantsler Moros külastas kord Londoni suurt waimuhaigetemaja; asutuse direktor saatis teda ja jutustas temale oma asutuse kõige kummalisemate haigete lugusid.

Jõudes ruumi, kus ainult head ja tasased waimuhaiged elasid, kutsuti direktor wälja ja ta soowitas külalisele juhiks ühe waimuhaige, kes ainult harwa segane oli, muidu aga kunagi kardetaw ei olnud.

Kantsler läks oma juhile igale poole järele; see jutustas temale õige kütkestawalt, millised wäärarwamised ühel wõi teisel haigel olid. Wiimaks palus ta kantsleri ühte tuppä, kus ta pidi ootama direktori, kes warsti tulewat.

Aga waewalt olid nad jõudnud tuppä, kui waimuhaige ukse lukku pööras ja kõigi märkidega, mis hullu tuju peale tulekut kuulutasid, kantsleri akna juure tõrjus, kust waade umbes kahekümne meetri kõrguselt ulatas alla õue.

„Siit pead sa alla hüppama!“ hüüdis waimuhaige silmi jõllitades.

Kantsler, kes waimuhaige määratuma jõuga wõistelda ei suutnud, ei kaotanud tasakaalu.

„Oo,“ ütles ta wõimalikult rahulikult, „seda wõib iga narr teha, aga mis mina oskan, seda ei oska keegi peale minu kogu Inglismaal.“

Waimuhaige imestas ja küsis:

„Mis see siis on?“

„Ei midagi muud,“ wastas Moros, „kui see, et ma alt üles siia akna peale hüppan.“

Seda sa waletad!“ hüüdis waimuhaige.

„Mitte sugugi,“ wastas kantsler. „Weame kihla! Teen ma selle kunsttiki läbi, siis pead sina ostma pudeli weini, mis me siis meie sõbra direktori seltsis ära joome; ei saa ma sellega hakkama, siis wõid mu tublisti läbi peksta!“

Mõte, et tohib Inglise kantsleri läbi peksta, näis waimuhaigele meeldiwat.

„Kui tahad,“ ütles nüüd Moros julgesti, „siis anna käsi!“

Ja sirutas talle oma käe.

Waimuhaige wõttis käe wastu ja awas ukse.

Mõlemad astusid wälja, ja õnnelik juhust tahtis, et neile waht ja direktor wastu tulid. Moros kahmas waimuhaige rinnast kinni ja palus teisi, et nad waimuhaige kinni wõtaksid.

Kui see sündinud, jutustas Moros juhtunud loo, aga ta meeletärewus oli ometi nii suur olnud, et ta raskesti haigeks jäi, millest ta alles aegamööda toibus.

Autobiograafia.

Wene kirjanik Arkadi Awertshenko.

Veel viisteistkümmend minutit enne sündimist ei teadnud ma, et ilmun maailma. Selle iseenesest tühise märkuse teen vaid sel põhjusel, et tahan ühe veerandtunni võrra ületada kõiki teisi silmapaistvaid inimesi, kelle elu väsitava ühetoonilikkusegakirjeldatalati ainultsündimismomendistsaadik. Nii siis.

Kui ämmaemand minu isa ette kandis, siis vaatles see asjatundja pilguga seda, mida enesest kujutasin, ja hüüdis:

— Vean kihla kuldse peale, et see on poiss! — Vana rebane! — mõtlesin mina, endamisi naeratades, — sa võidad vist kindlasti.

Selle vestlusega algaski meie tutvus, hiljem aga ka sõprus.

Tagasihoidlikkusest hoidun nimetamast fakti, et mu süüdimispäeval helistati kellasid, ja et valitses üldine hõiskamine rahva seas. Kurjad keeled ühendasid selle hõiskamise mingisuguse suure pühaga, mis olla langenud siis minu maailma-tuleku päeva peale, kuid — mina ei saa tänini veel aru — milleks oli siin veel mingisugust püha vaja?

Lähemalt ümbrust silmitsenud, otsustasin, et mul kõigepealt tarvis on pikemaks sirguda. Tegin seda nii hoolikalt, et kaheksandal aastal nägin kord oma isa mind käe ääre võtmas. Muidugi, ka selle ajani oli ta seda mitu ja mitu korda teinud, kuid kõik need eelmised katsed polnud millekski muuks, kui ainult isaliku lahkuse ja hellituse avalduseks. Käesoleval puhul pistis isa omale ja mulle koguni mütsid pähe — ja me astusime uulitsale.

Kuhu kuradile me läheme? — küsisin ma oma harjunud otsekoheusega.

— Sul on vaja õppida.

— Väga tarvilik! Ma ei taha õppida.

— Miks?

Et lahti saada, ütlesin esimese mõtte mis pähe tuli:

— Olen haige.

— Mis sul valutab?

Jõudsin selgusele kõigi oma elundite kohta ja valisin kõige õrnema:

— Silmad.

— Hm... Läheme arsti juure.

Kui jõudsim arsti juure, tormasin arstile, ta patsiendile otsa ja lükkasin väikese laua ümber.

— Sina, poiss, ei näe mitte midagi?

— Mitte midagi, — ütlesin mina, kugistades oma teada lause lõpu, mis mul peas mölkus:

— ...kasu pole õppimisest.

Nii siis ei õppinudki ma teadust.

Legend sellest, et olen haige ja viril poiss, kes ei või õppida kasvas ja levis, ning kõige enam selle eest hoolitsesin ma ise.

Mu isa, kes oli elukutselt kaupmees, ei pannud mind sugugi tähele, sest ta oli kõrini tegevuses oma murede ja kavatsustega: kuidas aga kiiremini pankrotti teha? See oli ta elu unistuseks, ja andes tõele au — vaene vanamees jõudiski oma püüete sihile kõige ilmsüütumal kombel. Ta tegi seda terve plejaadi varaste kaasabil, kes ta kaupluse tühjaks tassisid, ostjate toetusel, kes võtsid kaupa kavakindlalt ja ainult võlgu, ning lõpuks aitasid teda oma poolt ka tulikahjud, mis hävitasid selle osa isa kaubast, mis üle oli jäänud varastest ja ostjatest.

Vargad, tulikahjud ja ostjad seisis kaua aega seinana minu ja isa vahel, ja mina oleksingi jäänud kirjaoskamatuks, kui mitte vanematele õdedele poleks tulnud meele huvitav, hulga uusi tundeid tõotav mõte: hakata mu hariduse eest hoolitsema. Nähtavasti olin ma iseenesest magus suutäis, sest kaunis kahtlase lõbu pärast mu laiska mõistust valgustada teadusküünlaga, ei vaielnud õed ainult omavahel, vaid asusid kord isegi käsivõitlusse, ja lahingu resultaat — väänatud sõrm — ei eksitanud sugugi kõige vanemat õde Ljuba't mind edasi õpetamast.

Nii siis, — sugulaste hoole, armastuse, tulekahjude, varaste ja ostjate foonil sündis mu kasvamine ja arenes teadlik vahekord ümbrusega.

Kui olin 15 aastane, ütles mulle kord isa, kes kahjatsusega jumalaga oli jätnud varaste, ostjate ja tulikahjudega:

— Sul on vaja teenida.

— Kuid ma ei oska, — kostsin mina, valides harjumuse tõttu niisuguse positsiooni, mis mulle võis kindlustada täieliku ja eksitamatu rahu.

— Rumalus! — vastas isa. — Serjoshha Seltser pole sinust sugugi vanem, aga teenib juba!

See Serjoshha oli muu nooruse kõige suuremaks painajaks. Puhas akuraatne sakslaseke, meie naaber majas, nagu ta oli, seati teda alati mulle eeskujuks, kui püsivuse, töökuse ja akkuraatsuse näidet.

— Vaatle Serjoshhat, — ütles mulle murelikult ema. — Poiss teenib, võidab oma ülemuse poolehoidu, oskab rääkida, on seltskonnas igati vaba ülespidamisega, mängib gitarril, laulab... Aga sina?

Need etteheited tegid mu kohmetuks, astusin viivitamata gitarril juure, mis rippus seinal, sikutasin keeli, ja hakkasin läbistava häälega mingisugust arusaamata laulu laulma, püüdsin, nägin vaeva, et „olla vabam“, hõõrudes jalgu vastu seinu, kuid — see oli kõik teise järgu kraam. Serjoshha oli kättesaamatu.

— Serjoshha teenib, aga sina ei teeni veel... — heitis mulle isa ette.

— Serjoshha, võib olla, sööb kodus konnasid, — kostsin mina mõtlikult. — Ehk käsitate mindki?

— Käsin, kui vaja on! — möirgas isa, tagudes rusikaga vastu lauda. — Kur-r-rat võtku! Teen sinust siidise poisil!

Kui maitsega inimene eelistas mu isa kõigist teistest riidesortidest siidi, ja eriti minu jaoks ei näinud sobivat mõni teine riidesort,

Mäletan oma teenistuse esimest päeva, mille pidin veetma ühes unises transportkontoris.

Jõudsin sinna peaaegu kell 8 hommikul ja leidsin eest ainult ühe inimese ilma kuueta — kuid väga lahke ja taasihoidliku.

— See ongi vist peaagent, — mõtlesin mina.

— Tere! — ütlesin ma, surudes kõvasti ta kätt. — Kuidas on lood.

— Pole viga. Istuge, ajame juttu!

Suitsetasime sõbralikult paberosse, ja mina ajasin diplomaatlikku juttu oma tulevases karjäärist, rääkides enesest kõik peensused.

Ootamata kostis meie seljataga äge hääl:

— Miks sa, lontrus, seni veel tolmu ära pole pühkinud?!

See, keda olin pidanud peaagentiks, kargas hirmuhüüdega püsti ja kahmas tolmuräti pihku. Vast ilmunud noormehe ülemuslik toon sundis mu veendumusele, et alles siin on mul tegu peaagentiga.

— Tere, — ütlesin ma. — Kuidas elate-olete? (rahulik ja iseteadev ülestustumine Serjoshha Seltseri eeskujul).

— Pole viga, — ütles noor herra. Teie olete meie uus teenija. Ohoo! Väga rõõmustav!

Ajasime sõbralikult juttu ja ei pannud tähelegi, kui kontori astus keskeline inimene ja haaras noore herra õlast kinni, ägedalt üteldes:

— See olete siis Teie, kuratlik priileiva-sööja, kas teete kord oma registri valmis? Kihutan Teid minema, kui veel peaksite jätkama oma laisklemist!

Herra, keda olin pidanud peaagentiks, kahvatas, lasi pea kurvalt longu ja liitsus oma laua juure. Peaagent aga laskus toolile, surus selja vastu tuge ja hakkas ülitähtsa näoga minu talente ja võimeid uurima.

— Olin lollpea, — mõtlesin endamisi. — Kuidas ei saanud ma aru, mis linnud mu endised tutvused olid. See siin on ülemus — mis ülemus! Silmapilkselt näha!

Sel silmapilgul kostis eestost müra, — Vaadake, kes seal on? — nõudis minult peaagent.

Heitsin pilgu eestuppa ja teatasin rahustavalt:

— Mingisugune räpane vanamees kisub palitult seljast.

Räpane vanamees astus tuppa ja möirgas:

— Kümnes tund juba käes, ja keegi teist ei tee veel midagi!! Kas on sel ükskord juba lõpp?!

Eelmine tähtis ülemus kargas tugi-toolist välja nagu pall, kuna noorherra, keda ta oli nimetanud „laisklejaks“, teatas mulle kõrva sisse:

— Peaagent on kohale veninud,

Nii algaski minu teenistus.

Teenisin ära aasta, kogu aja häbitaval kombel Serjossa Seltseri sabas sörkides. See noormes sai 25 rubla kuus sel ajal, kui mina sain 15 rubla, ja kui mina olin jõudnud 25- rublalise palgani, sai tema juba 40. Ma vihkasin teda nagu mõnda vastikut, lõhnseebiga pestud ämblikku . . .

Kuueteistkümnne aastasena lahkusin ma oma unisest transporkontorist ja sõitsin ära Sevastopolist (uustasin ütlema — see on mu kodulinn) kuhugi kivisöe-kaevandusse. See koht sobis mulle kõige vähem, ja arvatavasti sattusingi ma selle tõttu ja oma eluviniustustes kogenud isa soovitusel sinna paika . . .

See oli maailma kõige räpasem ja mahajäänud kaevandus. Sügise ja teiste aastaaegade vahe seisis vaid selles, et sügisel oli seal pori üle põlvede, muul ajal aga alla põlvi.

Ja kõik selle koha elanikud jõid kui kingsepad ja mina ei joonud halvemini kui teised. Elanikke oli nii vähe, et ühel isikul oli terve kari igasugu ametid ja tegevusi. Kokk Kusma oli ühel hoobil ka tööttevõtja ja kaevanduskooli hooldaja, velsker oli ämmaemandaks, ja kui ma esimest korda astusin sealse kõige kuulsama habemeajaja juure, siis palus mind ta naine veidi oodata, sest mees panna parajasti kellelegi uusi aknakaase ette, nende asemele, mis eelmisel ööl kaevandustööliste poolt sisse olid löödud.

Need kaevandustöölised (söekaevajad) näisid mulle väga kummalised olevat: kuna nad harilikult olid põgenenud sunnitöölised, siis polnud neil isegi passe, ja selle tingimata vajaliku Vene kodaniku tarbe puudumist katsusid nad heaks teha rohke viina hävitamisega.

Kogu nende elu avaldus selles et nad on sündinud viina jaoks, lõõtvavad ja tapavad oma tervist — viina pärast; ja nii sõitsid nad isegi teise ilma viina enam-vähem tugeval kaasabil.

Kord sõitsin ma enne jõulu lähemasse külasse ja nägin teel terve rida musti kehasid, kes lebasid kogu mu tee ulatusel maas; oli neid kahekesi, kolmekesi kobaras iga 20 sammu järgi.

— Mis see on? — imestasin.

Söekaevajad, — naeratas kaastundlikult kutsar. Jõid viinakest Jumala pühakese puhul.

Noh?

Ei jõudnud tagasi. Kohal väsisid. Nii.

Nii siis sõitsime mööda tervetest surmani-joobnud inimeste riitadest, kel nähtavasti oli niivõrra väike tahtejõud, et ei jõudnud isegi koju jooksta, vaid rahuldasiid oma janu justament seal kohal, kus ta neile end tunda andis. Ja nii nad lamasiid lumes, mustade idiootlike nägudega, ja kui ma poleks teadnud teed külasse, siis oleksin ta vististe leidnud nende mustade gigantlike kivide järgi mis olid paisatud mingisuguse hiiglaste poolt kogu mu teele.

Kuid see rahvas oli üldiselt tugev ja vastupidav, ja kõige kummalisemad eksperimendid ta musta keha kallal möödusid võrdlemisi odavalt. Löödi vastastikku päid lõhki hävitati kõrvu ja ninasiid, ja üks hulljulge vedas kord koguni kih'a, et sööb ära dünamiidipadruni; muidugi kihlvedus pudeli viina peale. Selle teinud, oli ta vaatamata oma kaks-kolm päeva kestva südamepööriruse peale kõigi austuse ja lugupidamise osaliseks, sest kõik kartsid, et ta lõhkeb.

Pärast selle karantääni möödumist kolgiti ta poolsurnuks,

Kontoriteenijad eraldusid töölistest sellega et vähem kaklesid ja enam jõid. Kõik nad kuulusid inimeste hulka, kellest ilm oli tahtnud vabaneda kes olid andetud ja ei osanud elada. Seepärast oli siia väiksesse ilmanurka kogunud kummaline kamp rumalaid, musti ja andetuid alkohoolikuid, kogu ilma jäti-seid.

Siia toodud jumaliku ettenägemise suure luua abil, löid nad kõik käega ja hakkasiid elama, nagu Jumal seda ette oli määranud. Jõid, mängisiid käärt, vandusid hulljulmade rumalate sõnadega ning purjus olles laulsiid midagi venivat, pealetikkuvat ning tantsiisiid süngelt, koondatult, lõhkudes kandadega põrandaid ja puisates nõrkenud suudest hirvitusjugasiid terve ilma korra peale.

Selles peituski kaevanduselu lõbusam külge. Ta tumedad küljed peitusid sunnitöös, rändamises läbi kõige pak-

sema saasta kontorist asundusse ja tagasi, kui ka kartsasistumises, mis sündis imevääriste juhtumuste pärast, mille kohta protokoll oli teinud purjus kordnik.

Kui kaevanduse juhatus viidi üle Harkovi, siis võeti mindki ligi; siin kosusin ma niihästi hingeliselt kui kehaliselt.

Tervete päevade kaupa hulkusin ma mööda linna kübar külje peal; seejuures vilistasin ma kõige kulunumaid viise, mis ma suvistes shantaanides olin kuulnud; shantaanid olid mind algul pööraselt vaimustanud. . .

Kontoris töötasin ma halvasti, ja tänini ei saa ma sellest aru: milleks mind - laiskvorsti — seal kuus aastat peeti, kuigi teada oli, et ma tööd põlgan; peale selle pidasin pikki vaidlusi mitte ainult raamatupidaja, vaid ka direktoriga igas tühis küsimuses.

Arvatavasti seepärast, et olin ülilõbus poiss, kes vaatasa suure hea meelega Jumala laia ilma, alati valmis tööst loobuma ja selle asemel aega viitma naeru, naljade ja anekdootidega. See aga värskendas ümbritsevaid inimesi, kes oleksid muidu uppunud töösse, igavatesse arvetesse ja tülinatesse. . .

Oma kirjandusliku tegevusega alustasin ma 1905. aastal, ja see oli, nagu mulle näis, täielik triumpf. Esiteks, kirjutasin jutustuse. . . Teiseks, viisin selle „Jushnõi Krai'sse! Kolmandaks, (tänni olen arvamises, et jutustuses oli see kõige tähtsam), kolmandaks, ta trükiti ära!

Honoraari ma millegi pärast ta eest ei saanud, ja see on seda ebaõiglasem, et vaevalt oli ta ilmunud, kui lehe tellijate arv ja üksiknumbrite müük paisus kahekordseks.

Needsamad kadedad, kurjad keeled, kes püüdsid liita minu sünnispäeva veel mingisuguse pühaga — ühendasid selle fakti Vene-Jaapani sõja algusega.

Noh, kuid meie, armas lugeja, meie teame, kus peitub tõde. . .

Kirjutanud kahel aastal neli juttu, otsustasin, et olen küllaldaselt töötanud kodumaise kirjanduse kasuks, ja et nüüd tarvis on põhjalikult puhata. Kuid veeres kohale 1905. aasta ja keerutas mu ringi nagu korgi.

Hakkasin toimetama ajakirja „Shtökk'i,“ mil oli Harkovis suur minek,

Heitsin kõrvale muu töö. . . Kirjutasin palavikuliselt, joonistasin karrikatuure, toimetasin ja korrigeerisin, ja üheksandas numbris joonistasin enese nii kaugele, et kindralkuberner Peshkow karistas mind 500 rublaga, lootes, et ma selle summa viivitamatult oma taskurahast kinni maksan.

Ütlesin ära paljudel põhjustel, millest tähtsamad olid: rahapuudus ja teiseks soovi puudus, toetada kerge-meelse administraatori kapriise.

Nähes mu kõikumatus (trahv oli ilma türmiga vahetamisõiguse määratud), andas Peshkow summa 100 rubla peale.

Loobusin ka sellest.

Rauplesime kui laadavelled, ja ma ilmusin tema juure juba kümnendat korda.

Siis ütles ta haavudes:

— Üks meist peab Harkowist lahkuma!

— Teie ekstselents, kostsin mina.

— Teeme ettepaneku harkowlastele: keda tahavad?

Kuna mind linnas armastati, ja isegi minu juure kuuldused olid tulnud, nagu tahetaks minu sealviibimist ausamba püstitamisega jäädvustada, — siis ei julenud Peshkov oma rahvalikkust kaalule panna.

Ma sõitsin minema, jõudes enne seda veel 3 numbrit „Metsh'i“ välja anda, mis oli nii kuulus, et ta eksemplaare võib leida isegi Publitshnaja Biblioteka's.

Peeterburisse jõudsin ma just Uueaasta päeval.

Jällegi oli illuminatsioon, uulitsad olid ehitud lippude, transparentide ja laternatega. Kuid siin ei ütle ma midagi! Vaikin.

Nagu nii heidetakse mulle vahel ette et ma oma teenetest rohkem pidada, kui seda lubab harilik tagasihoidlikkus. Mina aga — võin anda ausõna, nähes kogu seda illuminatsiooni ja rõõmu, tegin näo, nagu ei paneks ma linnavalitsuse süütut kavalust ja sentimentaalseid, lihtsüdamlikke tundeavaldusi tähele, millega ta tahtis mälestada mu saabumist tundmatusse suurde linna. . . Tagasihoidlikult, inkognito, istusin ma voorimehele ja sõitsin inkognito oma uue elu asupaika.

Ja — algasingi.

Esimesed minu sammud olid ühenduses ajakirja „Satirikon'i“ asutamisega, ja tänini armastan ma kui oma last seda ilusat, lõbusat ajakirja (aastas 6 rubla, poolaastas 3 rbl.),

Tema edu oli pooleldi ka minu edu, ja uhkusega võin ma nüüd ütelda, et harvasti, kui üks kultuuriline lugeja ei tunneks meie „Satirikon'i“ (aastas 6 rubla, poolaastas 3 rbl.)

Sel kohal liginen ma juba viimsele, kõige lähemale elujärgule ja, ma ei

üttele, et kõik teaksid, miks ma sel kohal vaikin.

Õrnast, tagasihoidlikust ülespidamisest vaikin ma.

Ma ei hakka loetlema kõigi nende inimeste nimesid, kes minu vastu viimasel ajal huvi hakkasid tundma ja tahtsid minuga tutvuneda. Kuid kui lugeja uurib Slaavi delegatsiooni päralejõudmise, Hispaani infandi ja president Fallières'i tuleku tõelisi põhjusi, siis, võib olla, saab mu isik, mis tagasihoidlikult varjus on seisnud, sootu teise valgustuse ja tähtsuse. . .

Eesti männad.

P. Grünfeldt.

Eesti männad — sirged, wisad, juuril Eesti mulla sees, jäägem seisma, nagu isad seisid tormituule ees!

Ühes meeles, ühes mõttes, ühes tundes, mis on kuum, ühed igas ettevõttes, millel tulewikutumum!

Mühab maru, ägab äike, wõlgub meri wahuwoos, õitseb aas wõi paistab päike — seiskem ikka üheskoos!

Ei siis maruwõim meid murra, ei ka mata wetewoog — ei me wõi, ei wõi weel surra, meil on kaswada weel hoog!

Mõttekillud.

Saksa kirjanik Artur Brausewetter.

Kinnistel iseloomudel on raske elada. Mitte ainult teistega läbi käies, waid kõige enam wõitluses isenesega. Et nad nii heameelega kord tahaksid sulaks saada, aga seda ei suuda, et neid peetakse külmaks, kellele ei saa läheneda, kuna nad südames ihkawad soojust ja kaastundlikku armastust, see ongi nende eluolu tugewasti tuntud ja parandamata traagika.

*

Armastus on enam kui elu, sest kus armastust ei ole, ei ole ka elu.

*

Inimeste igatsus wõrdub tähtedele; sest planeetide tiirlemine ümber päikese on nagu inimese igawene ja täilmatu igatsus armastuse järele.

*

Armukadedus on nagu raske kõuepilw: wihma sajab temast nagu kibedaid pisaraid, kõue on nagu metsik hoiatus ja wälk kui surmaw wiha-awaldus.

*

Loobumine armastusest on nagu ilusa wäljawaatega aken, mis kinni pannakse.

Oma maalapife.

Saksa kirjaniku Otto Höcker'i romaan.

3

See tunne ei lahkunud temast ka siis, kui ta oma meelerahu Emily toas, mille see temale õffel tarvitada jätnud, jälle tagasi sai. See tuba selts otsesele söögitoa kõrval, oli lihtsalt sisse seatud ja ei peitnud eneses muud, kui kitsa woodi, lihtsa lummuti ja harilikku moskiitowõrgu woodi ümber. Mingisuguse kirju fitsti eeskirde taga peitunud seinal mõned raamatud. Need olid mõned Cooperi, rohulagendikujutud, nende kõrval algebra õperaamat, mingisugune teejuht mitmesuguste filosoofiliste süsteemide alal, wälke, poolkattunud piibel, üks naistelehe jõulunumber ja wäite pookimata raamat, „kunst ilus olla.“

Wäikeses ruumis walitlees palawus ja umbsus. Täti aega walwas Gordon Harland ja kuulatas õhääli — weiste tumedat ammu mist, jõe kohinat ja mõne karjawalwaja juhuliku hüüet — see kõik näis olemat ta kõrwus, mis suurlinna õhäälega harjunud, sama ebaharilik kui saladuslik. Need olid kõlad teistest maailmast, mille olemasolust tal sitamaani ei olnud aimugi olnud ja mis teda nüüd juba hakkas kiskuma oma wõlumusse.

Wiimaks ei jõudnud ta kitsas ruumis enam wälja kannatada. Tasafesi lõustis ta ja awas kuulmatult söögituppa wiima ukse. Selle toa laua wastas seiswas seinas seisis aken, see oli lahti, ja sama heledasti kui kuu särasid tähed sealt sisse. Nad walgustasid akna all seiswat neiu Emily nägu. Neiu lebas riie tatult, suu pooleldi lahti, käed ristis rinnal, ja magas rahulikult.

Tasafesi taganes Harland oma tuppa jälle tagasi. Ja kui ta nüüd uuesti maha heitis, jätt ta warsti ka magama. Alles weiste ammu mine aratas ta jälle. Kui ta enda woodis istukile ajas, paistis talle hele päike näkku.

Söögitoas ei olnud kedagi. Einelaud oli juba ära koristatud, ainult temale oli weel taldekub lauale jätud — sink ja suisulihha, pool külma kana, nende kõrwal kohwi, piim, wõi ja mesi, isegi wärskelt nopitud lilled ei pundunud.

Otsides läks Harland werandale. Sama kol last tolmupilwe, mida ta eelmisel päewal laawakalt näinud, nägi ta jälle, wähemalt penikoorma maad orust ülewal pool. Oh! küll pühapäew oli, kibutasid seal ratsanikud ringi, et wiimseid mullikaid peremehe tunnismärgiga warustada.

Üle õue lähenes Emily werandale. Ta teretas Gordoni juba eemalt seltsimeheliku käelikutusega. Pahemas käes kandis ta ümmargust korniseid, mis arwatamasti praegu korjatud wärskleid mune täis. Kui ta läbi päikese lähenes, uskus Gordon, et ta nii wõlumat naist weel pole näinud. Raasiline, terwe, lapselik naiiw ja siis jälle oma aastatest ja ümbrusest kaugel ees, kastewärskle iludus weel tõstatud muresewast emalikkusest ta fogu olemuses.

Nähes neiu oma poole tulewat, armas Harland minewiku näha wõiwat ja tema asemel tema ema nägewat, kes, wõiford mitte wähem ilus ja weetlew, oma mehe kõrwal tõotatud maa poole ruttab.

Ja tal oli, nagu uduneks ta pilk, nagu ei paistaks päike mitte enam nii heledasti kui weel pisut aja eest. Ta pilk uitis ema kimwidega tornitatud kalmule. See naine oli ühes oma mehega enesele oma ilma loonud, aga suur ilm oli nende taga käinud, ja tema ei pidanud nüüd enam magada kohtima seal, kus ta elanud ja õnnistustusriffakt töötanud — ühel päewal pidid kohisewad weed siin orurahu sõrgele tõusma ja kõik, mis seal peidus, ära uhtuma, ka tema haua. Selle eest pääsmist ei olnud.

Gordoni moodne seisukoht ei lastnud teda selles ka ülekohtu näha. Üksik pidi oma huwidega üldise huwidele alistuma, nii olid asjad. Aga ta haruidaselt rahutu süda ennustas, et need järsud kaljumäed, mis täna päikesepaistel weetlewalt lopsakat ja armast idüllit ümbritsesid, lord ka hirmsa kurbmängu tunnistajateks said.

Rohe pärast einet läks noor inseneer kodu teele, ja Emily saatis teda kuni wälisaiani. Siis, kui Gordon juba sadulasse kacanud ja temale weel lord läti andis, lehwis ta muldu nii tõfsest näost nokkiw naeratus üle.

„Well,“ ütles ta, „soowiksin küll, Teie lubaksite, et weel mõniford wõiksin sila tulla.“

Neiu noogutas lahkesti pead.

„Aga muidugi, nagu isa juba ütles. Igaüks peab oma kohust täitma, Teie töotate meie maistu, aga sellegipärast wõime olla sõbrad. — Wõib olla,“ jattas ta wiivitades, „et Teid meile taewas saatis. Isole näisite eile õhtul meeldiwat. Ah, kui temale ometi selgeks jõutaks teha, et keegi üleõimule ei juuda wastu wõidelda. Aga ma kardan, kardan —“

Neiu ei rääkinud edasi, waid noogutas jumalaga jätteks pead, pööras ja sammus tagasi. Alles tütt maad eemal waatas ta weel lord tagasi. Kui ta Gordoni weel samal kohal nägi, lehwitas ta temale taskurätikut.

„Iga saab rõdumustama, kui jälle tulete,“ hüüdis ta. „Nii siis nägemiseni!“

„Nägemiseni õige pea!“ hüüdis Gordon wastu, kuna ta nägu rõdumust säras.

* * *

Juba läheneb Gordon koduõidul oru-tammehituste juure miwale maanteele, kui ta tööriistelaagri poolt üht ratsanikku nägi enesele wastu ratsutawat ja selles warsti ära tundis noore Dugani. Nagu warsti selgus, oli Bill, nagu iga pühapäew, sinna posti järele ratsutanud.

Juba tütt maad eemal lehwitas taluniku poeg omal uuele tuttawale paremas käes kirjaga.

„Kiri isa advokaadilt! Kes teab, ehk on Teie selts alla annud,“ ütles ta naerdes, kui hobuse Gordoni kõrwal finni pidas.

Hajameelenaeratulega tõrjus insencer käega.

„Disus Teie waike oru kohta on juba ammu tehtud ja jääb maksmaks. Sinna tuleb meie peameereserwuaar. Nii lahju kui mul ta on Teie isa elutööd häwitata, ometi ei wõi ega tohi niisugused sentimentaalised meeleliigutused nii tähisa kultuuritöö saabumist takistada.“

„See on siis wastuwaiblemata kindel, et me oma pambud peame hõduma ja siit lahutama?“ küsis Bill tusafelt.

„Seda muuta ei saa,“ ütles Harland ja pani teisele käe sõbralikult õlale. „Kui Teie oma isale tõesti tahate head teha, siis andke talle nõu sellega leppida, mis saatus talle on toonud, sest midagi muud ei jää tal üegi.“

Bill kehitas õlasiid.

„Mina niisugust inimest ei tunne, kes isa meelt suudaks muuta,“ ütles ta siis kurwalt. „Ema wõib olla oleks sellega hakkama saanud, aga tema on juba ammu surunud — ja kui isa oma talu peab käest ära andma, siis on see ka tema surm. See on raske temale, kui ta mulle ja õele. — Aga ärge pange pahaks,“ katkestas ta, „aga mina arwan sedasama, mis isa arwab. Minult et noorem olen ja aru saan, et siin ilmas wägiwald õigusest ikka tugewam on. Aga sellega jääb teie weewärl ikka kuriteoks meie Duganide kallal.“

Lühitese käepidistusega lahkus ta ja peatas warsti kodu maja ees.

Kergendusõhkega astus ta kõõli, kust ta oma õe wirgalt tegutsema leidis. Ta istus too-

like, wõttis laiaäärilise wittlõbara peast ja pühkis käeseljaga higi otsaeselt.

„Nägin isa poisitaga üsna üewal. Ei saa, aru, miks tal nüüd äkki nii suur rutt on. Waremalt laskis ta ju nii inimesel kui ta loomadel pühapäewadel teenitud rahu maitsta.“

Õde ei wõtanud sellele midagi. Täti aega talitas ta kolde juures, siis küsis ta:

„Kas said teel mister Harlandiga kokku?“

„Uue inseneeriga?“ küsis wend huwitatult wastu. „Jah, rääkisin mõne sõna. Näib üsna kena mees olewat. Kas eile õhtul temaga weel juttu wõtsid, mis?“

Ta ei märganud, et Emily kergesti punastades ja weel ufinamini kui enne praeahju juure sumardas.

„Wististi meeldis ta isale, sest nad wõtsid üksteisega hulga aega juttu,“ wastas nelu siis, ilma et silmi töö juurest oleks ütes tõstnud.

„Seda parem, ütles Bill ja kehitas õlasiid.“

„Õigu aeg lühike wõi pikk, isa peab asjade uue käiguga ometi leppima, ei aita midagi. Bealegi tõin ma isale kirja kaasa. Advokaadilt: Annaks Jumal, et ta selle lipaka juba oleks läbi lugenud, sest kui üks niisugune siia jõuab, siis on meil nädala aega jälle wihmane ilm.“

„Wahest teatab advokaat midagi head,“ waidles Emily wimitades.

„Selle reale pole mõelda. Ilus inseneer ütles mulle ka selgesti, et meie päewad siin ülewäl loetud on. Me peame isa teistele mõtetele miima, Emily; sest mis on muidu selle tagajärg?“

Ta oli waherajal taskust kaasatoonud kirja mälja wõtnud ja ulatas selle nüüd õele.

„Kõige parem on, kui sina selle kirja temale ära annad, sest sinu käest wõtab ta selle weel kõige paremini wastu.“

Ta õhtas.

„Oh, et ema weel elaks! —“ ütles ta rõhutult.

„Tema muudaks isa meele kindlasti.“

„Wahest aitab ta meid weel nüüdki!“ ütles Emily nüüd pühalikult ja wõttis wenna käest kinni. Just kui isa et saa minagi tundesest lahti, nagu wiibiks ema ikka weel meie keskel, ainult et me teda enam ei näe.“

Täti aega walitses waikeus, siis kuulsid nad wäljast lahjaplaginat. Nähtu pööras Bill elutoa ukse poole.

„Kuule, mina laon ära, kuni isa kirja läbi on lugenud,“ ütles ta. „Mina sina temale kiri kätte, sest mina ei taha heameelega pilsewardiks olla.“

Wäljast kostsid juba wana taluniku kannuseid kõristawad sammud.

Waerwalt oli Bill söögitoa ukse taha kadunud, kui isa juba kööki astus. Küsides waatas ta ruumis ringi.

„Oi see Bill, kes ennist siia sõitis?“ küsis ta. „Rägin, et keegi mäest alla ratsutas.“

„Jah, Bill tuli umbes weerand tunni eest,“ teatas neiu, isale pesemiseks nõu walmis panes. „Siin on wilum kui werandaal, kuhu päike siia põletab — siin on ka käteräät, isa.“

Talunit oli juba särki awamas, et pead ning kaela külmemana weega karsutada, mis siis ka sündis.

„Ja kus siis Bill on?“ küsis ta siis, karenda rätikuga nägu ja kaela kuiwatades. „Käis ta postil?“

„Jah, Bill tõi sulle ka kirja,“ ütles neiu.

Tom Dugan pigistas käteräätiku käärausse kottu ja wistas selle hoolimatult nurka.

„Anna siia,“ ütles ta ja kahmas himulikult kirja, mille ta kaugele filmade ees hoidis.

„Diguse kõrwerdajalt!“ pomises ta, niipea kui aadressi oli ära lugenud, enam iseenelele.

Ilma et tütreft enam oleks küstnud, astus ta wälja ukse ette päitsepaiastele, awas seal kirja ja luges selle lühilisele siju pikkamisi läbi. Kui ta siis jälle kööki tagasi tuli, oli ta näo ilme hirmutawtume, sest ta oli oma kulnud ähwardawalt kibra tõmmanud.

„Ei ole head teated, isa?“ kogeles Emily.

„Nad peituvad kõik ühe waiba all,“ hüüdis wana mees, ilma et tütrele oleks wastanud.

„Ei norib see digusekõrwerdaja minult sadanded dollarid wälja, et kubernerit juure sõita ja temale minu häda teatada, ja nüüd on tal julgus mulle lähidalt kirjutada, et seaduse wastu midagi teha ei olla ja ma oma saatussega pidawat leppima. Soowitab, et leppisin, see narr!“

Ta hakkas wihaselt naerma, pigistas kirja käärausse ja wistas tulle.

„Selle kirja oleks ta wõinud samuti kirjutamata jätta, nagu mina oma raha kottu hoida ja herrad siia tulemata jääda. Lähemal päewil tuleb siia nimelt mingisugune komisjon, kes kahjutasu kindlaks peab määrama, nii vähemalt kirjutab advokaat. Panna hoolt, Emily, et meil neile herradele midagi ette panna on, sest keegi ei pea ütelda tohtima, et ta Dugani talus söömata on jäänud, üks kord, mis põhjusel ta siia on tulnud.“

Emily oli tema juure astunud.

„Wahest estnewad need herrad sulle nii hea ettepanekuga, et selle wastu wõid wõtta, isa — ah, siis oleksime ühe lojuga kõigist muredest lahti!“

Kui chmunult peatas ta jälle, kui isa ähwardawat pilku wälkuwalt nägi oma peal wiilawat.

Wana mees hakkas kõledasti naerma.

„Oid müidu alati tarf tüdruk, Emily, miks räägid ja nüüd niisugust lollust?“ pahandas ta karedasti. „Kui raudteeselts minu kogu maapinna särawaid kuldrahasid täis laoks, üks ilka teie kõrwale, mina ei annaks sellest tolliwõrdki käest. See on minu maa, ja selleks ta ka jääb, niikaua kui mul weel hing sees on — wait, sellest et maksja meil enam rääkida,“ juhtis ta sõbralikult kõlawal toonil kõrwale, kui tütre silmis wiharaid nägi. See asi on lõpulikult korras. Las tulla jälle chnooktuuled, küll siis näeme, kes meist peab oma asjad kimpu kõtma — nemad wõi mina!“

Naskesti pead noogutades läks ta tütreft mööda elutuppa, kust ta poja eest leidis.

Bill wahtis aknast wälja ja oli nähtawasti süwenenud noorte taimede kaswamise waatlemisesse.

„Oi narr kiri, mis kaasa tõi, Bill,“ urises wana mees oma kohale laua ääre istudes ja käsi löua alla toetades.

„Mül on sinust kahju, isa,“ wastas poeg ja wõttis laua ääres samuti istet. „Mis see advokaat dieti kirjutas?“

„Nüüd lähew asi tõsijeks ja siia üles saadetakse komisjon, kes talu ära hindab ja minu siit wälja tõstab.“

Ta hakkas wihaselt naerma. Siis jätkas ta:

„Noh, need herrad effiwad kõwasti.“

Bill ei wastanud kofe, waid silmitsees ode kes nüüd aurawa supiwaagna, küpsise ja kar tulid lauale tõi.

„Ei usu, et nad effiwad,“ wastas ta siis rõhulult. „Nad toowad weel enam töölii juure.“

„Need mutid!“

Talunit naeris põlglikult.

Ruttu üksteise järele tulid tuppa cowboyd, esimesena onu Joe, ja wõtsid pärast käärikast toolide nihutamist ja pikka jalgade kaapimist oma kohtadele istet, et siis tõlise hundiisuga toituda kallale asuda.

Emily talitas karmesti ja walas meestele äripäewase wee asemel pühapäewast õunaweini suurtesse klaasidesse. Müidu kuuldi ainult matsutamist ja nähti igal pool tööli olemaid lõualuid. Alles kui talunit küpsist jagama hakkas, katkestas Bill pühalikul waikusel.

„Legin täna kääraku üles tammiehituste juure, isa,“ ütles ta wiilwatades. „Peaksid lord ka sinna üles minema ja seda waatama. See pole enam kellegi mutitöö, isa, waid mis nad

seal kofku on ehitatud, näib olevat ehitatud igawikuks. Nägin sadandeid laawafaljusse lõhutud kaanalid, terwe wõrgu, mis penifoormaid pikk on ja mäelülgi umbes kakstuhat jalga kuni alla orujuluni katab. Lastsin enesele ka seletada, kuidas kõik need kaanalid üks teisega on seotud. On tarwis ainult wändawajuust, siis awanewad lüüfid, ja sama kergesti saab neid sulguda. See on imetaolil töö, isa, ja mingisugune chinooktuul ei suuda küllalt jääd sulatada, et neid weejoofsfukaanalid ülejooksele ajada. Aga meilt wõtawad nad, niipea kui wõrd käima pannakse, wiimse weetilga ära. See ei kesta, niipea kui neil asjaga tõsi toga on, päewagi, siis on siit orust jõgi, samati ka karjamaa ja joogikohad kadunud — kogu mägestik muutub weeta kõrbeks, et neil seda enam orus tarwitada oleks."

Dalunik wastas ainult põlgliku olakehitusega

"Nad teewad meie kuniwaks, ütlen sulle," jatkas Bill, "see on weel kõige soodsam lugu. Aga all laagris ei räägi nad muust, kui et tamm tuleb weel kümme jalga kõrgem ehitada, nii et kogutud weel isegi meie orgu saadaks juhtida. Teostatakse see kawa, siis upume siia ära kui roid."

Tom Dugan naeris põlglikult.

"Katjugu! Weel on maailmas õigust leida! Kui isegi kuberner minu püha õigust aitab kõwerdada, siis leidub kohtunikke weel Wasingtonis."

Ta lõi käega plaksudes wastu lauda.

"Õdigele maailmale tahan ma ksenendada, millist taewa poole ksenendawat ülekohtu mulle tahetakse teha! Mitte ilmaeegu ei olnud ma Ford kirjaladuja, ma tunnen awaliku arwamise wõimu — ja me elame wabal maal, kus ei tohita rõhuda ega häwitada kedagi, olgu ta ka kõige madalam ja waesem mees!"

Ta oli enese ifka soojemaks rääkinud, ja kui ta Joet nägi lõbusasti oma etle naeratawat, kallestas ta oma kõne kulme kibrutades.

"Wõiksid ka midagi targemat teha, sina wana majanarr, kui nii lollakalt hirmutada!" wihastas ta. "Aga sul ju muud peas ei peitu kui wigurid! Wahaselt pani ta mitu hiiglasuurt tüpsifewiilakut talbrekule. Paremini oma suu täis!"

Aga wana cowboy (karjane) naeris weel ifka.

"Kui mina siin peremees oleksin," ütles ta siis, "ma lasaksin enesele kõik wälja maksta, sest kui mul ka kogu eluaeg wee järele suurt lusti pole olnud, weistel peab seda joogiks ometi olema. Misparast? Selleparast, et nad weised on. Meile inimestel on taewas annud

mitte üksi midagi tugewamat, waid ka mõistuse. Misparast? Selleparast, et seda peame tarwitama — ja mis minul pealuus tangu on, ei wõi palju olla, aga ta ütles mulle, et peaga ei saa läbi seina joo'sta ja weiseid ei saa kõrbes weeta kaswatada."

Silmapiilgu tõmbas Joe enese küüru, sest peremee, kelle nägu ifka tumedamaks muutunud, oli oma ees seiswa suure leiwa kätte kohmanud liigutusega, nagu oleks ta seda tarwitada tahtnud wisfamiseks. Kuid ta lastis leiwa jälle lauale langeda, tõusis ja lahkus ilma sõna lausumata ja kellegi peale waatamata kergelt toast.

Rajast õue jõudes ruttas ta ifka kiiremaks muutuwail sammul läbi põletawa päiksepaiste sinna armsasse nurko, kus ta abitaasa kiwide all puhkas.

Seal istus ta pingile ja oli tükk aega liikumata. Minult ta nägu tuikas. Siis ilmus sinna sügaw abitu meeleheide ja ta pani kiwide kohal oma käed kofku.

"Ema, oh aita mind ometi, sest mina ei tea enam nõu!" tuli ta huultelt murtult. "Isegi lapsed on südamel minu wastu — ja mis pean ma wäewõtmu wastu tegema? Aga ma ei wõi sest kohast lahkuda, sest see oleks weel hullem, kui tial mitte elanud olla, ema! Aga kuidas pean ma sinu püha õiguse saama, kui sina mind ei aita, ema?"

Aga meeleheitlik mees kuulis ainult ise oma karedaid, murtud häält.

3.

Kui Tom Dugan ühel õhtupoolikul murelikul näol elutoa atna juures seisis, kuulis ta wäljas hobuste kojaplaginat ja nägi lohe selle järele wäikest ratsanikkude salka lähemale kihutamata. Nuttu läks ta tõski ja pööras seal wiibiwa ja talitawa tütre poole.

"Need on kohtu poolt saadetud herrad, Emily," ütles ta rahulikult. "Nus inseneer on ka nende hulgas. Nad on kahtlemata nälgased — katsu, et neile midagi head saad ette anda!"

Wastust ootamata läks ta jälle elutuppa tagasi ja sammus sealt läbi õue külalisi wastu wõtma. Sinna jõudis ta parajasti, kui neli komisjoni liiket jädulast maha hüppasid. Gordon Harland wälja arwatud, olib tulijad kõik wõõrad ametnikud, keda nende hindamisamet igale poole Ameerika Ühisriikide osadesse wiis.

Wastastikune teretamine oli kaunis sõbralik. Dalunik andis oma lihtsal kombel kõigile tulijatele reas kätt ja ütles mõned teretussõnad, millele komisjoni peamees, keegi paks,

umbes viieümneaastane herra, kes wahetpidamata otsaefiselt higi kuiwatas, lahkesti wastas.

„W e l I, oma wabel ütelda, siin laawa-augus saab inimene juba eelmisele sugu sellest, millised röömud teda teisel pool surma ootamad,“ üt es ta naerdes. „Tõesti, mees, siin ülewal walitseb paganlik palawus — sulastin siia sõidul otse ära! — Nii on õige, kalkestas ta oma jutu, kui nägi, et Joe hobuseid tahtis talli wiia, „hõõruga neid enne tubliski, aga ärge andke neile enne juua, kui nad on ära jahnunud.“

Joe naeris kawalasti, talunil' aga kehitas õlgu ja jäi äkki jälle wäga tõsiseks.

„Urge ilmaaegu hirmu tundke, herra,“ ütles ta. „Mis Teile hobused siin ülewal juua saawad seda wõib sõrmkübaratega mööda. Teile olete selle eest hoolt kannud, et meil wesi kallis on.“

„Oh häda!“ Paks mees hingelbas. „Deksimine pidanud olema ettewaatlikumad! — Wärf ja paut, mees, kas räägite tõtt? Mul on hirmus jänu, ja kui ma just ei ole suur weesõber —“

„Herrad: eest on hoolitsetud,“ waigistas Dugan tema kahtlemist. „Minu kaljutelebris on õunawein küü ja see maitseb paremini kui wesi,“ jatkas ta naljatada püüdes. „Teie ei pea jänu tundma. Aga loomadega on paha lugu.“ Etteheilikult otsis ta Gordon Harlandi pilgu. „Nii kaua kui mina siin ülewal elutsen, jäi jägi tänawu luwel esimesel korra täiäsi kuiwaks. Ja mitte üksi siin orus, waid ka ülewal mägedes, kus muidu alati wett külluses leidus, nirišewad allikad ainult weel tirkestena. Bidin suurema osa oma karjast lihtsalt maha müüma, et ta ära ei sureks. Jah jah, herrad, neljateistkümnne karjase asemel, kes mul weel mõni nädal tagast teenistuses olid, on mul neid nüüd ainult weel kolm — ja neilgi on waewalt weel midagi tööd. Ütelge ise, mis on waesed loomad Teile kurja teinud?“

„Nad ei tawitšeks tõesti mitte kannatada, kui Teile oma saatusega lepitšite,“ ütles nüüd Gordon, taluniku käewarrest sõbralikult finni mõttes. „Teie peakšite järele andma, nii kaua kui seks weel aeg on ja omad tingimised teatama. Juba oma tašte pärast peakšite Teile Teile sõbralikuks kokkuleppeks šrutatud käe wästu wõtma. Teile oma mõistšus peakš Teile ju ülema, et peaga läbi seina ei saa jooksta. Kas tahate wõi ei ta'a, muutmata teguritele peate Teile ometi ališuma.“

„Eks saa näha,“ wastas talunil' tõrjuwalt. „Aga wiie wõi luue aasta takka puhuwad hinooktuuled. Dulewal kewadel umbes on nad

jälle tulemas. Niipea kui need on puhunud, siis kõneleme üksteisega jälle.“

Siis muutus ta näoilme jälle lahkesti ja ta pööras piinlikult puudutatud komisjoniliigete poole

„Urge pange pahaks, herrad. Kõige pealt olete wistšiti ifused ja jänused — ja m'is asi Teile ja minu juure tõi, minu l' ud on Teile ometi kaetud. Nii siis — palun!“

Waludes tähendas ta käega maja poole ja sammus ise esimesena sinna poole minema.

Ilmaaegu oli Gordon filmadega Emilyt otsinud. Kõik need pikad nädalad oli tal peaaegu iga päew kawatus olnud mäetallu sõita, aga tööde ja üles nnete lõpmatus ei olnud teda lastnud seda teostada. Nüüd oli tal kaherordne karsitus seda ilusat neiut, kes tema peale ju esimesel korral sügawa mulje awaldanud, jälle näha tohtida. Kuna temale maja trga leiwew kõõgiuks meele tuli, siis lohtus ta teistest, kes eestusest sišse läšsid, pööras maja taha.

Kui neiu, kes karmesti kolde ääres talitas, teda äkki kiša kõõgiukse wahel nägi, punastas ta sügawasti. Silmapilgu seisatas ta abitumas kahmetuses. Siis pühtis ta käed ruttu põlles puhtaks ja tuli temale naeratades wästu.

„Tere tulemast meie juures,“ ütles, ta lihtsalt.

Enam ei saanud ta ütelda. Waewalt suutis ta oma käe sekundiks Gordoni kätte jätta. Isa o'i elutoaule awanud ja noogutas temale nüüd julgustawalt pead.

„Tee ruttu, Emily, herrad on näljased. Mina toon seni keldrist jooand ja katan laua.“

„Kas seda ei wõi teha Bill — wõi po'e ta Joe seltsis weel kogu tulnudi?“ küšis reinu tagasi.

„Ei, temal on weel ülewal mägestikus tegemist ja waewalt tuleb ta enne õhtut. Wiie-teistkümnne penikoorma kaugusel alles leidšime esimese weeloigu. — Kas ei tihaks Teile tuppa astude, herra?“ pööras ta küšides inseneeri poole.

„Tahtšin ruttu miš Emilyt teretada,“ seletas Gordon. „Aga kas tohin Teile aidata? Oškan waini waadist walja walada, seš minu isa pidas heast tilgast lugu, kui parajalt me muinu ka elasišime — ja lauda oškan ma sama hästi katta.“

„Saan sellega üšindagi walmiš, herra,“ otsustas talunil' tõrjuwalt. „Aga wõib olla, et Emily Teile saab kašutada. Kas ta seab Teile põlle ette.“ Ta naeris lühidalt. Ma katan ainult kunele, wšiele külalisele ja enesele. Joe wõib siin wäljas süüa, seš selle matšutaja

peale ei või iial kindel olla," ütles ta veel kõõgist lahtudes.

"Kas tohin Teid tõesti aidata?" küsis Gordon, niipea kui talunif waewalt oli kadunud.

"Kui oskate!"

"Kas oskan? — Doo, miss Emily, ärge minu kunsti madalalt hinnake. Niipilajena olin ma oma beffiteali poolest kuulus. — Teate ju isegi, cune peab võdi pruunis minema, siis sellega ifka jälle üle walada ja veotais sibulad pannile, kui liharattaid pööratakse, siis saamad nad mahlakad ja kuldpruunid."

Nüüd pidi neiu omelt naerma; ta küpsetas parajasti neijsaks lõigatud kanu wardas ja fallis siis heameelega, et Harland tema afe-mele astus.

"Tõepoolest, Te näite õige osaw o'emat!" tunnustas ta, ise salatit walmistama hakates.

"Herrad peamad täna juba sellega leppima, mis on, sest Te tulite ju ette teatamata."

"Kommissjonil oli talistust," seletas Gordon, kes tõesti asjatundlikult küpsist tulel pööras.

"Mina ise olefin siia juba mitu tosinat korba tulnud ja heameelega, aga Teil ei ole aimugi, mis meiesugusel kõik teha on — pealegi, kas ma küpsetan ta õieti?" katkestas ta enese lõne. "Küpsis hakkab juba liiasti mustaks muutuma."

Neiu kiljatas kergesti. sest ta jõudis veel parajal ajal jaole, et küpsist kõrbemise käest päästa.

Mu dugi ei tahtnud Emily lubada, et Gordon teda ka toltusid lauale kanda aitas, aga ta oli kanawaagna juba kätte wõinud ja kandis selle naerdes tuppa kommissjoniliigete ette, kes teda walju hallooga teretasid.

Sõõmaaga mõõdus mõnujat juttu westes. Range õunawein awalbas elustawat mõju. Warsti polnud ta wana taluniku juures enam märgata, et ta rõhutud meeleolus elas. Ta julas ifka enam üles ja nagu ei märganudki, et mehed, kes tema seitsis laua ümber istusid, kutsutud olid tema elutöö kohta hufutawat otsust andma. Ta jutustas ühest ja teisest ja andis küsimustele walmilt wastuseid.

Õtimees matkkes iga uue klaasi juures, mis talle ette pandi, weini, ja raputas kaswawa umbusaldusega pead.

"Selles weinis peitub midagi," ütles ta kiitwalt. "Kui ma ei teaks, et meile õunaweiini annate, ma otsustaksin oma kaaslaste palamate peade järele, et meile olete kõige tangema weini ette pannud."

Tom Dugan naeris ja sundis meest jooma.

"Well, herra," ütles ta nokkides, "ärge ise oma pead unustage, sest see õhetab kui mahe ehawalgus."

Nüüd hakkasid kõik esimehe kulul instilifult naerma.

Zalunif aga loputas oma klaasi wastu walgust.

"Noh, see on tõesti joodaw till," jattas ta pikkamisi, "nüüd ju warsti kolm aastat wana ja seisumise tagajärjel heats saanud — pealegi lonkab Teie wõrdlus, sest minu õunawein on kõõgist tangem. Nuiidu segan ma teda weega, aga see on ju kättesaamatuks muutunud, her-rad, teamad ise, miiks," lõpetas ta jälle tõst-feks jäädes.

Uga ta külalised olid juba sattunud nii lõbusasse meeleolu, et tema kaswawat waikimist tähele ei pannud. Tõbus helewus kaswas veel, kui Gordon rääkima hakkas omakaswatatud tubakasit ja nii küalistes jelle järele himu äratas

Siis aga, kui lühike'ed piibud põlema pandud, ilmus mitmele näole walus häämastus ja üksteise järele lasti piibud kustuda. Wõeti wä:ja sigarid.

Ka Tom Dugan, kes külalisi enam hoolega filmas ei pidanud, pani temale mastlikult palutud sigari põlema. Uga ainult, et seda mõne wopju järele kergesti wäristades kõrwale panna ja oma piipu jälle uuesti omakaswatu'atega täita.

"Loodetawasti on herrad nende wiltsast tubakasit paremad," tähendas ta, ilma üllatust tähele panemata, mis ta sõnad külaliste näole tõid. "See on eht tubakas!"

Ilhkesti lõi ta kiwinõule, mille siwu Gordonis juba eelmisel korral pa'ha tunde äratanud. Siis jattas ta:

"Ja lahtumisoogiks peate saama oma tehtud õlut — mitte palju, sest tagawara on ot-fas ja uue walmistamises puudub west."

Pärast sõõmist oli talunif nõus, kommissjoni ta ülewaatuse sõidul läbi oma frundi saatma.

Sellest sõidust ei wõtnud Gordon Harland osa; temale meeldis enam Emily selis. See sündis muidugi kõõgis, kus neiu hoolega talitas.

Kui Gordon neiu nägi sõõginõude pesemist ette walmistawat, siis tahtis ta selle töö oma peale wõtta. Uga sellest ei tahtnud neiu teadagi; mitte nõusid kuwatadagi ei tahtnud ta teda lubada.

"Uga meie poisid pidime wanemate majas hoolega käed külge panema," seletas Gordon. "Iga ise andis meile head eeskujuga ja arwas, et meie iial küllalt ei oska endid abielu tarwis ette walmistada. Me kandime süsti, puhastime aknaid, floppisime waipe, sest et need tööd mitte enesest lugupidawa lady tööd ei olla,

nagu seda meie teenija tüdruk nii ilusasti os-
tas wäljendada."

"Siin ülewal meie juures tuleb kõik teistiti
õppida," katjus Emily tema ualjakale toonile
reageerida. "Welt tobitakse siu tarmitada ai-
nult tilgakaupa. Sessisaadit kui meie kaew meile
päewas weel ainult kolm ämbrit welt annab,
muntub nõude pesemine otse pooleks teaduseks.

See pidi lustilikult kõlama, kuid ometi wä-
rises salajane ärdus neiu sõnadesst läb'.

Raakstundlikult silmitses Harland teda, kui-
das ta nüüd üleswäänatud warukatel pesunõu
juures seisib ja karmesti oma ees seiswat tal-
drekuid ja waagnaid pesema hakkas. Nii mõ-
nigi armas sõna, millega ta neit heameelega
oleks lahutada tahtnud, heljus ta keelele, aga
ta jättis nad ülemata. Sel neial oli niipalju
o m a päifest südamas ja ta oli nii terwe oma
waadetes ja armamistes, et talle mõdrast la-
hutust tarwis ei olnud.

"Well, kõik mõõdub ja õnnistatud wee-
tüllusest po'e siin läänes puudust," ütles ta
kergesti. "Küll Teie isa enefega juba lafeb
rääkida. Võpüks on ta ometi mõislik mees,
kes aru saab, et wõimata on festwalt ülewõimu
wastu wõitelda."

Gordon ei uskunud isegi seda, mis ütles,
ja neiu õhuline näitas temale, et ta temaga
ses suhtes ühel armamisel oli. Osawasti wõt-
tis ta sellepärast teise jutuwaine ja hakkas rää-
kima koledest palawusest ja raskest äilsest, mis
ta oma siinolekul juba näha ja kannatada
saanud.

"Meie, New Yorgi elanikud, usume, et pa-
lawuse ja paha ilma ainult enestele oleme ren-
tinud; kes aga siia läände tuleb, selle arma-
mine muutub," tähendas ta ja hakkas neiu
agedast protestist hoolimata nõusid kuimatama.

"Teie arwate, et see mulle ei kõlba? — Well,
ma teen seda heameelega, kõige parema mee-
lega teeksin seda Teie eest, miss Emily, alati,"
puristas ta wälja ja punastas ise selle juures
wõib olla weel sügawamini kui neiu. "Tõesti,"
katjus ta jälle aralt jatkata, "see on mulle iga-
wese übetaoljuse järele heaks wahelduseks. Siin
laawaförbes saab ju waewalt mõnda mõislikku
inimest näha. — Nii, seega oleksime siis wal-
mis," katkestas ta rõõmsasti, niipea kui kõik
taldrifud, waagnad, klaasid ja noad- lahwiid
olid asendatud jälle oma endistele kohtadele.
"Mis hakkame nüüd tegema? Kohwi teetma?
Seda mõistame ainult sama hästi teeta."

"Kahju küll, aga kohwikeetmises on tar-
wis wett."

Neiu naeris. | Siis jattas ta :

"Teie ei usugi, kuidas sellega peame olema
kohwihoidlikud! Mul on häbi waadata, mis-
guled meie aknad on! Aga mis peab tegema?
Selle hirmsa kuumusega lagunewad kõik meie
weetõrred ära. — Kas olete wästinud ja ta-
hate puhata?" küsis ta äkki.

"Kas ootate minult sama küsimust?" ütles
Gordon naerdes. "Mina olen puhunud ja
wärske."

"Siis ehk saadate mind lühikesel ratsajõu-
dul? Selles seisab nimelt minu igapäewane
lõbu. Pärast nõude pesemist on mul kaks tundi
aega — isa ei wõi ta herradega warem ta-
gasi jõuda. Uun, kommi-jon soowib ühtlasi
ka kaanalid mägestikus üle waadata."

"Täsi! kinnitas Gordon. Soodetawasti,
wõtub isa sellest sõidust seal õpetust."

Kui neiu ainult ärdalt pead wangutas, iat-
kas Gordon ruttu :

"Ärge pange pahaks, aga mina ei saa Teie
isa kangekaelsusest tõesti aru. Mõõndame, et
see maalapike Teie isale mälestuste ja harju-
muse tagajärjel tõesti armsaks on saanud. Aga
temale pakutakse ometi suur lahjutajusumma
tasuks, millest enam kui küllalt selleks jatkub,
et ta enesele wõib olla kasugile weel parema
maalapi. Tema peaks ju ta mõtlema oma
laste tulewiku peale — ärge pange mulle seda
pahaks, miss Emily, aga mina ei wabane ar-
wamisest, nagu kasutaks Teie isa Teid oma
huwides."

"Ei — oh ei!" ütles neiu otse ehmuades.
"Meie armastame oma isa ja ei oskaks enes-
tele elu ilma temata ette kujutada. Oma koo-
tus oli meile ju isegi raske. Nüüd oleme isale
kõhe'ordjelt tarwilikud."

Nad olid waheajal majast lahkunud.

Wana Joe saduldas Emily soowil sõna-
kuulelikult kaks hobust, ja kui ta saade täna-
des oli tagasi liikunud, muigas ta nende taga
palju ütlemalt, kui nad nüüd üksteise kõrwal
orust üles poole traawisid.

"Wõib olla, meie Duganid hoiame selle-
pärast üksteise poole, et meil ilal teiste ini-
mestega läbikäimist ei olnud, woid me alati
pidime üksteisele toetuma," wõttis neiu teel
jälle sõna. Sellest tekkis enam kui perekondlik
ühendus. Meie oleme üksteisele ajajookul tar-
wilikuks saanud. Eriti weel isa, kes peaaasja-
likult südamet järele elab."

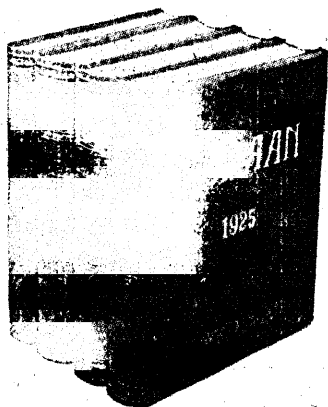
Harland silmitses neit kaheldes.

(Järgneb.)

„Romaani“ endiste aastakäikude

1922, 1923, 1924 — üksikuid numbrid võib saada talitusest hariliku hinnaga: üksikud numbrid üksinumbri hinnaga 40 mk; 6 nr. $\frac{1}{4}$ aasta hinnaga (225 mk.); 12 nr. $\frac{1}{2}$ a. hinnaga (400 mk.); 18 nr. 625. mk.

1922. a. Nr. 2 — 13 üksiknumbrid 30 mk; 6 nr. 170 mk; 9 nr. 250.—; $\frac{1}{4}$ aastakäik (18 nr.) 500 mk.

„Romaan“

on tuumakam ja põnewam Eesti ajakiri ning pakub oma aastakäikude näol määratud lugemiswara, mis ialgi ei wanane.

Aastakäik 1922, 576 suurt lehekülge, mille sisus leidub 7 romaani, hulk nowelle ja uudisjutte, 49 rahwuse kirjanikkude sülest, maksab:

Kõitmata 500.— marka
Ilu- ja poolnahk-köites 700.— „

Aastakäik 1923, 744 suurt lehekülge, mille sisus terweni 10 romaani, hulk nowelle ja lühemat kirjandust, 51 rahwuse kirjaniku sülest, maksab:

Kõitmata 700.— marka
Ilu- ja poolnahk-köites 900.— „

Aastakäik 1924, 768 suurt lehekülge, mis sis Idab hulk romaane, nowelle, jutustusi ja luulet, 39 rahwuse kirjanikkudelt, maksab:

Kõitmata 750.— marka
Ilu- ja poolnahk-köites 950.— „

Poolnahk-köites (nahast selg- ja nurkadega, kuld selgkirjaga) aastakäigud on maitsekalt ja tugewasti köidetud ning eriti kohased raamatukogudele.

Ilu-köites (kalinkori-köites, kuld selja-kaanekirjaga ja ilustustega) aastakäigud on ilusamaks, wäärtuslikumaks raamatuks igas perekonnas.

Aastakäigud on müügil suuremates raamatukauplustes. Kus neid saada ei ole, tellige otse talitusest (Tallinn, Müüriwähe tän. 6) kust Teile raamatud ilma saatekuludeta kätte saadetakse.

„ROMAAN“i aastakäigud on alati kohased kinkimiseks.

Ajakirja „ROMAAN“

sennised 46 romaani.

1. Ahsghada. Joseph Delmont.
2. Ameerika metsikust läänest Alfred Manns.
3. Ameerika naiskelm. Miriam Michelson.
4. Ameerika nisuwäljalt. Knut Hamsun.
5. Ameeriklase kihlweðu. W. Harb.
6. Anna mulle oma laps Lenore Pany.
7. Armastuse okastee. H. Courths-Mahler.
8. Daam ratastoolil. Sven Elvestad.
9. Griseldis. H. Courths-Mahler.
10. Haaremi wõre tagant. Börge Jansson.
11. India hauasammas. Thea von Harbou.
12. Indialase kingitus. F. C. Oberg.
13. Iseäralik tingimus. H. Courths-Mahler.
14. Kaksindus. Fritz Flechtner.
15. Kollane surm. Karl Rosner.
16. Kui mina kuningas oleksin! Justin Huntly Mc. Carthy.
17. Kukkumine Maelstromi. Edgar Allan Poe.
18. Kuldne katk. Oevre Richter-Frich.
19. Kullakuninga kimbatus. Otto Höcker.
10. Kullikisa. Sven Elvestad.
11. Laane laul H. Courths-Mahler.
12. Linn mere all. Max Pemberton.
13. Lutsiferi silm. Oevre Richter-Frich.
14. Mees, kes maakerast läbi kukkus. Carolyn Wells.
15. Merekarud. Otto Höcker.
16. Mina ütlen ei! Henriette v. Meerheimb.
17. Must täht. Sven Elvestad.
18. Niss Ipsen Bombüllist. E. G. Suliger.
39. Oma maalapike. Otto Höcker.
10. Pime Geronimo ja tema wend. Artur Schnitzler.
31. Punasel kaldal. Anny Wothe.
31. Pudelikuradike. Robert Louis Stevenson.
33. Raudupi perenaine. Rudolf Blaumann.
34. Russalka. Carl A. Tavastjerna.
35. Saare õpetaja. Wilhelm Lobsien.
36. Saladuslik külaline. Jules Verne.
37. Sellegipärast. J. Cotta.
38. Silmad. Rabindranath Tagore.
39. Sinust küll ei lahku ma! H. Courths-Mahler.
40. Skudesnäsi tuletorn. K. H. Strobl.
41. Teraswann. Luise Westkirch.
42. Tähtedewaheline reisibüroo. Hellmuth Unger.
43. Wana kelm. Kálmán Mikszáth.
44. Walaskala jahil. J. C. Sörensen.
45. Wanne. Octave Fenillet.
46. Wäike-Hwammur. Einar Hjörleifsson.

Rokku 14 rahwuse kirjanikkudelt.

„ROMAAN“ pakub määratud lugemiswara,
mis iialgi ei wanane.